Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 13 июль. 1976 шу. • № 85 (5597). • Мах 2 кеп.

ЯЛАТ ЧУИЙЦА БАЬННАБ!

«КОМИНТЕРН» КОЛХОЗА МЕХАНИЗАТОРИЙ ТОЛАМ

«1976 шерара хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъараши кийчделга Іалашдара кхы тІа а де дезарий хьакъехьа» КПСС ЦК-си СССР Министрий Советои бaь соцам кхоачаш а беш хьинаре къахьегар басхьан долаш боккха толам бaьккхаб Шелковской района «Коминтерн» колхоза механизатораша: 10 БАЛХА ДИЙНАХЬА ЧУИЙЦА БАЬННАБ ДЕРРИГА КА БОЛА ЯЛАТ.

Из толам боаккхача доккха дакъа юкъедихьад хьувкъам чуэца болабича денз социалистически яхье хьалха лаьттача комбайнераша В. Федина, Г. Вяхова, А. Косогова, комбайнерий гІончаша Х. Талипова, П. Ткачева, шофера В. Дорошенкос, кхычар.

ХІанз колхозхой сихбенна къахьегаш ба центральни хьатта хьаІайна ялат ма-хулла сихагІа цІен а даь паччахьалкхенна дІадалар духьа.

ШУРА ДУКХАГІА ЙОАККХА ХА

Иттлагіча пятилетка хьалхарча шера доккхий деккараш тіанийцад республика хьайбай боахам лелабераша. Юкъера лаьрхіача хіара іаттагара 1950 килограмм шура а йоаккхаш валови шура йоаккхилга 96 эзар тоннага діа а кхоачаеш паччахьалкхенга 76 эзар тонн йохка езаш ба уж. Уж декхараш кхоачашдара біарччача шера тіатеііа болх бе беза.

Шоашта тіалатта из бехктокхам кхета а беш иштта къахьег дукхача районашка, колхозашка, совхозашка, фермашка. Цар кхетаду шура алсамъяккхара ахка эггара боккхагіа аьттув бола ха йолга. Ахкан хана хьаьнагіа ма хулий даьгіенашкара буц, хіаьта доахан дийнахьа а бус а доажаде йиш ма йий, Керттердар хьайбашта іунал делга хьаькъалца віаштіехьдаккхарах, йолаш йолча торонех бизза пайда эцарах тийша да.

Цу тайпара болх віаштіехьбаьккхаб Назрановски района партийни, советски, юртбоахама органаша. Ер шу долалуш шоай собранешка районни совещане совхозий хьайбаш леладераша дош делар тіехьадусаш дола шоай боахамаш хьалха даха. КПСС райкома бюро, активисташка, собранешка дийцар из дош. Хіаьта района партийни, советски органаша хадданза тіахьожам лоаттабир, эша гіо дир из дош кхоачашдара. Хьайбаш леладераштa юкъе шерра йоаржайир социалистически яхь.

КПСС XXV съезда сийна фермашка лелаьяча яхьах доккха беркат даьлар. Цу халача юкъа паччахьалкхенна шура діаялара план тіехкхоачашйир. Хіанз а лаьгілуш бац из болх. Соахка ах шерарчул дукхагіа шура ехкай Назрановски районо укх ах шера. Района дукхагіча боахамашка 9 килограммага діакхоач фуражни іаттагара йоаккха шура.

Паччахьалкхенга шура йохкара ах шера планаш тіехкхоачашъяьй республика еррига районаша. Бакъда цунца цхьана, хьалхарча ах шера итогаша къаьгга тешал ду дуккхача фермаша йолаш йолча торонех, шура дукхагіа яккхара аьттув болаш эттача хьалех бизза пайда ца эцаш хилара. Хьалаш цхьатарра доллаше а бе-бе да фермай балха хьоцамаш. Нагахьа санна Наурски Назрановски районий боахамашка соахка укх хана хинначул дукхагіа шура йохкаш яле, Малгобекски района боахамашка из кіезигагіа йохк 13 процента, Урус-Мартановски Шалински районашка — 10 процента.

Хіаьта къаьст - къаьстача боахамашка хьежача кхы а йоккхагіа башхалонаш я. Масала, 1975 шера хьалхарча ах шерарчул 32 процент дукхагіа шура Назрановски районерча «40 лет Октября» яхача совхозо еннаяле «Назрановский» совхозе из лохъеннай 15 процента. Уж тайпа масалаш кхы а доападе йиш я.

Цар тешал ду болх лерттіа віаштіехьбаьккхача, хьайбашта де доагrіача тайпара гіулакх деча, боахама кулгалхоша, специалисташа е еза йоакхо еча, партийни, профсоюзни организацеша шура яккхар, хьайбаш леладераштa доагrіаш дола хьалаш хилийтар шоай тидаме а ийца тіахьожам дика лоаттабеча болх дикагіа лелаши из ца деча вогіа лелаши хилара.

Районни партийни, советски, юртбоахама органаша кхы тіехьа ца доахаш тахка деза тіехьаюсача хіара колхозера, хіара совхозера, хіара фермера бахьанаш.

Дерригa а де деза уж тіехьадусилга діадаккхара, йолаш йолча торонех дикагіа пайда эцара.

Хьайбаш даьгіенашка дажача хана дукхагіа шура йоаккхилга тийша да хьайбашта хадданза моша доакъар хилийтарах. Из дулургда моша /конвейер дика віаштіехьъяьккхача. Даьгіенаш йолча боахамашка бакъахьа хургда доахан дийнахьа а бийсанна а доажадича, даьгіений цхьан участкера кхычахьа а довхаш леладича.

Ахкан хана хьайбаш кхабар белгала хила деза боахамаша йоахача хьайбай продукце доккхагіа дола дакъа дареrіа долча мошача доакъарий чотах даккхарца. Из пайдане гіулакх да. Бакъда цо діадех хьайбаш кхоабилга хьаькъалца віаштіехьдаккхар.

Халахете а массанахьа леладац из гіулакх цу тайпара. Цхьадолча боахамашка хьайбаш даьгіенашка арадоахилга віашагіделлачул тіехьагіа гіулакх чакхдаьннад, баьцаша де мел дезар дергда аьнна уйла йолаш ба кулгалхой а специалисташ а, цар тіахьожам лоаттабац хьайбаш нийса а ший хан - ханнахьа а кхабара. Цудухьа шортта доакъар доллаше а шура алсамъялац. Хіаьта юрта боахама специалистий лоархіаме декхар ма дий моша доакъар мел эш хилийтара йоакхо ярал совгіа, хьайбашта луш дола доакъар йоагrіаш йола хьаьна хіамаш йоахкаш а хьайбашта нийса діателаш а хилара йоакхо елга.

Ахка хьайбай боахаме бехктокхаме ха я. Боахамий кулгалхой, специалисташ, юртарча партийни советски органий болхлой декхар да хьайбай боахама болхлоша тіанийца планаши социалистически декхараши кхоачаш а тіехкхоачаш а дара, шура яккхара а паччахьалкхенга йохкара а планаш тіехкхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяр, уж кхоачашдара доагrіаш дола хьалаш хьакхоллар. Хіара колхозе, хіара совхозе оттаяь хила еза ахкан хана хьайбаш даьгіенашка леладара де дезарий план, аьттув болаш долча хьалех биззагіа пайда эца безилга дага а кхоабаш.

Ахка шура алсамйоаккха ха я. Хьайбай фермай болхлой сийлен декхар да цу ханах ма - могга боккхагіа пайда эцар.

МАССАНЕ А КЪОАБАЛДИР

Вай мехка массанахьа санна герз хьадара тіаккхувлга социдара машара Дерригдунен Совета баь тіахьехам чІоагІа раьза хинна хьаллаьцар Грозненски локомотивни депо тепловозникаша. Герз хьадара тіаккхувлга діадаккхара йола Стокгольмски воззвани хьаллацара хетаяь митинг хилар депо цІеча уголоке. Цига дакъа лоацаш бар дукха машинаькъахой.

Митинге къамаьл деш комсомольско-кагирхой колонна машиниста-инструктора, сийлен машинаькъахочо Стояльцев Виктор Ивановича аьлар: советски халкъо йизза къоабал а еш хьаллоац вай хьамсарча партеи правительстваи арахьара политически курс. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Европа коммунистически болхлойи партей берлински Конференце машар хилийтара, дунен халкъашта юкъе віаши гіулаккхаш леладара, халкъаш паргІатеи кортмукъеи хилийтара тіехьа даьча къамаьло дІахо дегІа а йоалайир, КПСС ЦК Политбюрос чІоагІа мога а йир из курс. ДІахо ше къамаьл деш нов. Стояльцева белгалдаьккхар комсомольско-кагирхой колонна къахьегамхой цаІ санна массава Стокгольмски воззванена тІехьа хилар. Цул совгІа колонна коллектива цІерагІа цо дош делар июль бетта балха тІа боацаш мукъа болча хана къонача машинаькъахоша цхьан тепловоза ремонт а еш цига даькха алапи машара фонда юкъе дохийтаргхилара. Цу гІулакха шоашца яхье ялара тІахьийхар цо машинист-инструктор Сальский керте латтача колонна коллектив

Г. АНОХОВ.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА — 12.500 ТОННИ ЯЛАТ!

ИЗЗАЛ ЯЛАТ УКХ ШЕРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ДІАДАЛА ЛЕРХІ УРУС-МАРТАНА РАЙОНА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОША

Урус - Мартановски района «Гехинский» совхозе дика лел ка бола ялаташ чуэцилга.

Хьувкъам чуэцаш 14 комбайн я совхозе, Укх шера 3, эзар тонн ялат (хьажкІаш а тІехь) паччахьалкхенна дІадала лерхІ укхаза. Специалисташа яхачох, юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 40 центнерга дІакхоачаш кІа чуэца мегаш да. ТІаккха, духхьал кІа дІадаларах паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъе торо хургья совхоза.

СУРТАШ ТІА: (лакхерчу тІа) совхоза ялатий кхашка; (лохерчун тІа) «Гехинский» совхозе ялат чуэцача социалистически яхье хьалха латта комбайнер Амаев Ахьъяд.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Беркате гектараш

Шерра даьржад ялат чуэцара балхаш Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхозе. ХІаьта иттлагІча пятилетка укх хьалхарча шера гурахьа ялата дІабийна 1016 гектара тІара мукхи 330 гектара тІара кІаи хьакха дезаш ба механизатораш.

БархІлагІа июль тІакхоачаш боахама шоай доалахьа йола нйс комбайн мара яцар мукх чуэцаш. Нормаш дуккха тІехкхоачашъеш къахьийгача а нйс комбайнаца мукх чуийца ханнахьа баргбацар механизатораш. Из кхета а деш «Горец» совхозера мукъаяьнна 13 комбайн яхийтар 9 июле «Красноармейский» совхоза мукх чуэца новкъостал дара.

Ялат сихен дикен чуэцара шерра яхь яьржай комбайнераштa а кхай тІара хьаттa аьрда ялат дІакхухьача шофераштa а юкъе.

Яхье хьалха ва коммунист Юшаев Мовлет. Дика болх бу къонача коммуниста, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома члена, 24 шу даьннача йоІо Джамбекова Сацитас а. ШоллагІа моттиг цунга я.

Балха нормаш хІара дийнахьа юкъера лаьрхІача 150—160 процент кхоачашъеш къахьег комбайнераша Исрапилов Салмана, Молаев Бешира, Габаев Іийсас.

Шофераштa юкъе яьржача яхье хьалха ба Сагаев Саин, Махмутмерзоев Шамхан, Такиев Іумар, Улубаев Мохьмад.

«ХІара кхайна — дикала Знак» аьнна Шелковской района механизатораша дІаболабаь болам хьал а лаьца ялат цІена, ца дойташ чуэцара къаьстта теркам тІабохийт механизатораша.

Укх шера геттара чІоагІа догІаш дийлхар Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозе. Цар лаьтта дегІала божабаьб дукхагІа бола мукх. Бакъда мукх цІена чуэцара торо лаха карагІдаьлар совхоза специалистий, механизаторий. Иштта, лаьттара хьал а айбеш из цІена чуэца йиш хулийта приспособленеш еххар комбайнех.

Мукх хьакхари ардари цхьана долаш чуэц, хІаьта кхыча тайпара из чуба йиш а яц. Шин-кхаь комбайнера лаьрхІа кха хьакъоастаду. Цигара ялат чуийцачул тІехьагІа комбайнераша мел цІена болх баьб хьож лаьрххІа вІашагІъелла комисси. Цу гІулакхо а деккарийла бу комбайнераш цІена болх бе.

Мукх чуэцара халланза йоакхо еш йоллаше а кхай тІа арданза мукха канаш дус цхьайолча хана. Цу тайпара гІулакх нийслургдолга ховш бар совхоза кулгалхой а специалисташ а. Цудухьа кхай тІара диса канаш лоцъадара, хьатта болх бара Алхан-Калерча юкъерча школа дешархой оарцагІбаьхар цар.

Хьатта ялат цІендеча а дакъа лоацаш ба дешархой. БархІлагІча класса дешархочо Ханкурханов Захира беча балха къаьстта раьза ва хьатта заведующи Ахматов Іайна.

Хьатта хьабахьа мукх бокъа беча, цІенбеча, из машинаш тІа тІабуттача агрегаташ тІа болх бераш керттерча даькъе кхалнах ба. Царна юкъе дика лоархІабу шоай декхарех Алакаева Санет, Юнусова Разет, Асуева Курбика, Машаева Асмалика. Хьатта йолча моллагІча агрегата тІа болх бе ховш я царех хІараяр, хІаьта балха нормаш юкъера лаьрхІача 140 — 160 процент кхоачаш ца еш ди-дІа а лахийтац.

Ялат чуэцара а кхай тІара ча дІадаккхара а лаьтта ахара а, шозлагІа юв культураш дІаера а балхаш цхьан комплексагІа ду.

Мукх чуийца мукъадаьннача кхашкара 60 процент ча гулдаьл совхоза къахьегамхоша. Соахка кхай тІа духхьала артІаш а деш дІаоттадора ча. Укх шера кепаш ю цунах. Цу гІулакхо йиш хулийтаргья ча ца талхийташ дукхагІа лоаттаде а сихагІа дІа-хьа дахьа а.

Чах кепаш еш йиъ агрегат я. Царна тІа болх беш ба цІи хеза механизатораш Альтемиров Буру, Элиханов Зайнди, Цакаев Саид, Атиев Шарпудин. Цар беча балха чІоагІа раьза ва совхоза керттера агроном Куюмджиев Георгий Александрович.

Чах кепаш ю керда ши агрегат ера соахка гурахьа цу боахаме. Цар торо хилийтар къахьегама овсарле шозза лакхъе. Мишта? Хьалха хиннача пресс-подборщикаша кепа теха ча лаьтта Іокхоссар. Из бахьан долаш пресс-подборщика тІа, лафет тІехьатесса трактор лелаеш, лаьтта Іокхессача чах яь кепаш лафета тІа хьатІаккхувсаш, лафета тІа кепаш дІанийсъеш эггара кІезигагІа вале а вйъ сат хулар. ХІаьта хІанз керда пресс-подборщика чах хьаю кепаш автоматически ше тІаювт шийна тІехьатессача лафета тІа.

Дог гІоздоаккхаш ба совхозе чуэцаш бола мукха хьувкъам. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 28 центнер йоал, план 22 центнер йолаш. Соахка гурахьа а укх шера а совхоза кхаш лeладераша, механизатораша хьинар кхо ца деш хьийгача къих хьадаьнна беркат да из.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОГ ГІОЗДОАККХАШ ХЬИЙКЪАД...

Гурахьа діайийнача культурай дика хьувкъам кхебаьб укх шера тха района юрта боахама къахьегамхоша. Хіаьта из сихен дикен чуэцара шерра къовсам боаржабаь къахьегаш а ба хіанз. Укх шера планагіа 12340 гектара тіара ялата діайийна тайп-тайпара культураш чуэца езаш я районе. Царех 5218 гектар гурахьа дийна кіа да, хіаьта 2657 гектар — мукх.

— Хіанз мукх чуэцаш ба тха механизатораш. Из болх беш 52 комбайн я. Дукхагідолча боахамашка из культура чуийца яьннай, иштта: «Гойтинский», «Горец», «Гехинский», Мичурина ціерагіча, «Урус-Мартановский», «Труд» совхозашка.

Гектара тіара чуэцар лаьрхіача эггара дукхагіа — 37 центнер мукх чуийцар «Гойтинский» совхозе, хіаьта Мичурина ціерагіча совхозе — 31 центнер.

Хіанз «Красноармейский» совхозе биса ши біаь гектара тіа бар чуийца баьлча мукх чуийца боал районе. Цу боахаме из культура кхыча совхозел кіезига я. «Горец» совхозера мукх чуийца баьлча цар 13 комбайн яхийтар мукх чуэца «Красноармейский» совхоза новкъостал де.

Цу совхозе хіанз юкъера лаьрхіача 28 центнер мукх боал хіара гектара тіара, план 22 центнер йолча. Хіаьта из а діалаьрхіача районе хіара гектара тіара юкъера лаьркіача 30 центнер мукх баргхиларах шеко яц са.

Комбайнерашта юкъе яьржача яхьа итог кіера боахаме а районе а хіара дийнахьа ю. Яхье хьалха хіанзарчоа «Красноармейский» совхозера Юшаев Мовлет ва, хіаьта шоллагіча моттиге «Горец» совхозера Такаев Шахиди, кхоалагіча — «Гойтинский» совхозера Медаев Денилбеки ва. Районе дикагіболча комбайнерех ба «Труд» совхозера Мерзиханов Сайд-Мохьмад, «Красноармейский» совхозера Джамбекова Сацийта, Молаев Бешир.

Ялат чуэцаш боахкача механизаторий балха хьалаш віаштіехьдахара, цар балхацара моральнни материальнни безам совбаккхара йоагіа йоакхо ю боахамий, района кулгалхоша.

Иштта, механизаторашта делкъийген сайрийнен кхача кхухь кхай тіа. Ехa комбайн, трактор, кхыйола машина тове массе хана кийча йолаш «техничкаш» латт ялат чуэцача хіара кхай йисте. Чов хинначоа дарба дара хіара совхозе дежурить деш ба лораш, санитараш. Дунен тіа, вай мехка хиннача кердача гіулакхех, хіамаех механизаторашта дувцаш делкъийга каст-каста кхай тіа баьхка хул агитатораш, политинформатораш.

Социалистически яхье котбувларашта карара кара лу ціе вымпелаш, ахчан премеш тел, цар балха опытах, доахача толамех боахамашка «Молнеш» тіа, «Къахьегама листокаш» тіа дувц, хіаьта районе — «Ленинская правда» яхача районни газета тіа.

Шоaex еча йоакхонга хьежжа болх а бу механизатораша. Комбайнерашта юкъе наггахьа мара саг нийслац ший балха нормаш кхоачаш ца еш.

Чуэца ялат кулга цiена боацача нахах порадара, из кхай тіа ца дуташ цiена чуэцара къаьстта йоакхо ю хіара боахаме а районе а.

«Хіара кхайна — дикала Знак» яхаш Шелковской района механизатораша діаболабаь болам дег тіара къоабалбеш хьал а лаьца, ялат чуэцара балхаш цiена чакхдахара къаьстта йоакхо ю хіара комбайнеро. Хіаьта «Горец» совхозе къаьстта дика віаштіехьдаьккхад из гіулакх.

Кхашка арданза диса мукха канаш лохьадеш доккха новкъостал ду юрта боахама къахьегамхошта дешархоша а.

Иттлагіча пятилетка укх хьалхарча шера кхебаь ялата культурай хьувкъам ший ханнахеи цiенеи чуэцаргхиларах, паччахьалкхенга ялат дохкара тіанийца декхараш районо кхоачашдергхиларах шеко яц тха.

Б. НИКАЕВ,
Урус - Мартановски района юрта боахама управлене начальник.

Республике гІолла

Сийле хийла хьалха латтарий!

1976 шерара хьувкъам чуэцара гІулакха вІашагІъеллача республиканскн штабагара тхога баьча хоамах социалистически яхье тахан хьалха ба е комбайнераш:

Б. МОВЛАЕВ — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза комбайнер. Цхьан дийнахьа цо аьрдад 45 тонн совгІа ялат.

Н. УМАРОВ — Малгобекски района «Ингушский» совхоза комбайнер. Цхьан дийнахьа 45 тонн ялат аьрдад.

А. ШАТОВ — «Кавказ» совхоза комбайнер. Цхьан дийнахьа 42 тонн ялат аьрдад.

Ш. ТОКАЕВ — Урус-Мартановски района «Горец» совхоза комбайнер, коммунист. Ден норма 12 йолаш 23 гектара тІара мукх чуийцаб. Цигара 69 тонн ялат аьрдад.

Ш. ЭЛЬДАРОВ — «Гудермесский» совхоза комбайнер. НормагІа 22 йолаш 33 тонн кІа аьрдад дийнахьа.

П. СТРАХ — Наурски района «Красное Знамя» якача колхоза комбайнер. Хьувкъам чуэца болабича денз 388 тонн ялат аьрдад, сезонни норма тІехкхоачашъяьй.

МИШТА ЛЕЛ ЯЛАТ ДІАЛУЛГА

Даьхен амбарашка ялат сихагІа чутасса даккхара республика районашта юкъе яьржача социалистически яхье даим санна хьалха латт наурцаш. 12 июль тІакхоачаш паччахьалкхенна цар дІаденнад 7906 тонн ялат. Цунца наурций вІаштІехьдаьннад Даьхенна ялат дІадалара план тІехкхоачашъе.

ШоллагІча метте я Гудермесски район. Цо паччахьалкхенна дІачуденнад 5317 тонн ялат (из дохкара план 100 процент кхоачашъяьй), Надтеречни районо — 4702 тонн, Шелковской — 4712 тонн, Сунженски — 3133 тонн, Малгобекски — 3004 тонн, Шалински — 2575 тонн, Грозненски — 2472 тонн.

Паччахьалкхенна ялат дІачулулга эсалагІа лел хьоггехьа а хьувкъам чуэца болабеннача Ачхой-Мартановски районе. Цо дІаденнар 92 тонн мара дац, хІаьта, Ножай-Юртовски — 122 тонн, Назрановски — 172 тонн.

12 июль тІакхоачаш республика боахамаша Даьхен амбарашка чутесса ялат 35072 тонн да.

ХЬАЛХА ЛАТТА БОАХАМАШ

Наурски района **Ленина цІерагІа колхоз.** Хьекхача ялатах ах аьрда баьннаб укхаза. ДукхагІча даькъе хьакхари ардари къаьст-къаьста долаш чуэц хьувкъам. Паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъеча республика хьалха латтачарех цаІ ба из боахам.

Шалински района **XX партсъезда цІерагІа колхоз.** Хьекхача ялата культурех ахаш совгІа аьрда яьннай. Хьакхари ардари къаьст-къаьста долаш чуэц хьувкъам. Паччахьалкхен амбарашка ялат чутассара лоаллахарча боахаме хьалха йоагІа из колхоз.

Сунженски района **XIX партсъезда цІерагІа колхоз.** Кхыча районашкарчул тІехьагІо кхаьчад укхаза ялаташ. Цхьабакъда, дерригача ялатах кхоалагІа дакъа дар хІанзле а чуийца даьннад. Хьувкъам лоацaча ханеи ца бойташи чуийца баккхара района механизатораштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалха ба цу боахама комбайнераш.

КПСС XXV СЪЕЗДО СОВЕТСКИ РЕСПУБЛИКАЙ ЭКОНОМИКА ДЕГIАЯРАХ

Вай мехка исторена юкъе 1976 шу гIоргда партеи халкъон пхе шера тIагIерга баьча Iалальмате боккхача балха итогаш яь КПСС XXV съезд хинна шу из хиларца. Съездо Iилмаи лэрда тIа оттайир коммунистически общество дIахо хьаяра шерра программа. Цу программах доалла цхьа дакъа да советски республикаш дIахо а экономически культурни дегIайоалаяра тIаерзаяь ленински къаман политика лорзагIа ца долаш чакхъяккхар. «ИттлагIа пхе шера план, — аьлар парте XXV съезде Л. И. Брежнева, — ерригa пхе шера планаш а санна, вай сийлахьйоккха социалистически Даьхе хьахинна ерригa республикаш, къамаши народносташи дегIаяхара программа хургья. Советски общества экономически социальнии прогресс — из я Российски Федераце, Казахстана, Белоруссе, Молдаве, Средни Азе, Прибалтика, Закавказье республикай прогресс. Берригача мехка хьахинна цаI йола боахама организм — из халкъий дотагIален цхьана гIулакхаш леладарен чIоагIа материальнии лаэд».

Вай общество дIахо дегIа меiоагIа Коммунистически парте дукхагIа терко ю къамаши народносташи дIахо дегIадаккхара ларда тIа уж лерригIа гаргга озара, дерригача доакъошка халкъий вежарашха цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIаахарая эргадоахаш тоадаран, СССР-е социализма система тIа-тIа гармоничнегIа хилийтара.

XXV съезда решенеш тIеи материалаш тIеи оттадаь да советски республикай экономически прогресса керттера лостамаш. Къаьстта аьлча, из хIама хьакхолла низаш дIанийсделга тоадар; вай мехка союзни республикаштеи районаштеи юкъера экономически бувзамаш дикка чIоагIдар; отраслевойи территориальнии планашца цхьана комплексни программаш оттаяр; паччахьалкхен юкъара декхараш кхоачашдеча хIара республико, хIара районо хьош дола дакъа доккхагIа хилийтар; республикашка аграрно-промышленни интеграци дегIайоалаяр и кх. дI. СССР цаI йолча боахама организмана чухь республикашта юкъера экономически гIулакхаш дIахо эргдоахаш тоадара йоккха программа оттаяьй.

Советски республикай прогресси цхьана леладу гIулакхаши толаме дIадахьара чIоагIа лард я союза юкъара социалистически экономика. Из дIахо дегIаяро, хIаьта иштта хIара вежарашха йолча республика халкъа боахам айбаларо ерригача республикай экономика боарам нийсбара процесс сихъяра гIо ду. Советски къамий, къамий республикай цхьоагIон, уж дегIаахарен гаргаахарен чIоагIале я хIанз общественни производство динамически, пропорциональнии дегIаахара, цун эффективность лакхъяра, Iилма-технически прогресс сихъяра, къахьегама овсарле айяра, халкъа боахама дерригача доакъошка, мехка ерригача республикашка, районашяра ларда тIа коммунизма маIама хьакхолла низаш дегIака балха дикал ма-могга айтерально-технически база хьалъяр. Из я вай общества доаладечара вай парте хIанзара экономически стратеги.

Съезде къамаьл деш УССР Министрий Совета председатела А. П. Ляшкос аьлар, советски Украина даьха толамаш хьахиннад мехка цаI йола халкъбоахама комплекс, дерригача советски халкъий дохаргдоаца доттагIал, вежарашха вIаши ду новкъостал, цхьана хьега къа бахьан долаш, хIара республика экономикей культурей дегIайоалаяра КПСС ЦК-ей советски правительствай халданза терко йоакхои яр бахьан долаш.

Парте XXV съезде белгалдир, нийслагIча пятилетке вай дуккхача къамий Даьхен дерригача халкъаша вежарашха цхьана гIулакхаш леладелга дIахо дегIаденилга. Вай Даьхен экономикей культурей айеча, цун экономически низ чIоагIбеча доккхий толамаш даьхад Союзни республикаша. Цунна тешал ду 1971—1975 шерашка цар промышленни производство дегIаяро. Дуккхача республикаша — Украина, Белоруссе, Молдаве, Азербайджана, Киргизе, кхычар — ханал хьалха кхоачашйир пхе шера план.

Хлоттам аьттув боацаш хиннабале а Белоруссе, Литве, Эстоне, Таджикистане, Туркмене, Азербайджана юртбоахама продукце объем бIарчча хьайнцача мехкарчул дукхагIа хилар.

Иштта, парте стратегически установкаех хьакъалца хьехача наькъахи чIоагIале а лувцаш, цхьана гIулакхаш леладарен доттагIалении хьастачура хьинар а нийсш хIара республика толаме кхоачашдир парте XXIV съезда решенеша оттадаь керттера экономически социальнии декхараш.

Российски Федерацена юкъе нийслагIча пятилетке дикка дегIаенай вай Нохч-ГIалгIайчен экономика а. Пхе шера республика предприятеша планал совгIа арахийцар 61 миллион сомал совгIа мах бола продукци. Производство дукхагIа дегIенай технически прогресси халкъа боахама эффективности хьахьоккхача доакъошка. Масала, мехкдаьттахимически промышленносте продукци йоаккхилга 31 процента, машинаш хьаеча — 48. Пхе шера карадерзадаьд 200 совгIача изделей керда тайпаш, дукхагIа арахийцай прибораши автоматизаце средстваши. Тоаяьй арахеца продукце дикал — 42 изделена паччахьалкхен дикала Знак енний.

ТIагIертта болх баьб республика юрта боахаме къахьегараша 8-ча пятилеткаца нийсдича юртбоахама продукци шера юкъера лаьрхIача 8 процента дукхагIа яьккхай. Паччахьалкхенга дехкад 702,6 эзар ялат, 163,6 эзар тонн дулх, 389 эзар тонн шура, 436,6 эзар тонн баьцадаараш, 212,9 эзар тонн соми комараши, 346,8 эзар тонн комэаш, 791 эзар тонн шекара свекла, 20,4 эзар тонн тха, 316 миллион фуъ.

НийслагIча пятилетка шерашка юрта боахамга дIадахийтад 380 миллион сом, 810 эзар тонн минеральни удобренеш 5500 гаргга трактор, 3477 автомобиль, 2450 комбайн, дукха кхыйола юртбоахама техника хьожаяьй.

Бакъда промышленностен, юрта боахамен балха тIа хилар промышленни продукци маьхала яккхара объем дикка дегIайоалае промышленностен дIадахийтача средствах хьадала дезар дукхагIа даккхара юрта боахамен новкъарле яь дола кхоачамбоацараш.

Хадданза товлуш да къахьегамхой бахара хьал, дегIаухцар культра. Пхе шера республике бахача наха дIаденнад 1 миллион гаргга квадратни метр йола чубаха цIенош, 45 школа, 34 деша даха ха йоацача бераштен 30 дарбан-профилактически учреждени. Болхлойн гIулакхерча маьхен юкъера алапи 109 сомагара 122 сомага кхаьчар, колхозхой къахьегамах дур 45 процента лакхделар. Паччахьалкхен розничи товарооборота объем 33 процента кооперативни торговле 45 процента дегIаера.

НийслагIча пятилетке лелаяьча социалистически яхье толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР-и шоззза елар РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-и карара кара теля ЦIе байракх, 6 городаи районаи, 9 предприятей, колхозий, сохозий коллективашта елар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК памятнии карара кара телеи ЦIе байракхаш.

НийслагIча пятилетке ерригача союзни республикаша даьха толамаш Iалальмате боккха социально - экономически лоархIам болаш да. Цар къаьгга тешал ду КПСС ленински къаман политика, халкъий сийлахь-доккха доттагIал вахара низ болаш хилара. Цар хьахьокх советски халкъаша вежарашха цхьана леладу гIулакхаши вIаши деш дола новкъостали беркате шерлуши кIоарглуши долга, вай ерригача оагIонашта дIахо интернационализаци хулаш латтилга.

ИттлагIча пхе шера плана тIа хIара союзни республикина оттадаьд экономически мулаш. Цо чулоац вай мохк дегIабара хIанзарча хенара ленински къаман политика. Цу тIа йоккха моттиг къовстаьй вай йоккхача территоре тIа хIама хьаду низаш дIанийсдара. ДукхагIча союзни республикашка 1976—1980 шерашка промышленни производство 35—39 процента а кхы дукхагIа а дегIайоалае лерхI.

Цу тайпара Iалашдергда ерригa союзни автономии республикай, экономически районий, автономии областий, къаман округии экономика дегIайоалаелга. «Вай планови социалистически экономика цаI хиларен республикай шеррача инициативаи ларда тIа, — аьлар XXV съезда ше яьча доклада тIа А. Н. Косыгина, — иттлагIча пятилетке дIахо хьоргда уж дегIаяхкара боарамаш вIаши нийсделга».

Цунца дуьзаденна боккхача лоархIаме а долаш вIаьтт дисциплина, республикаша цхьана гIулакхаш леладар дикагIа вIаштIехьдаккхара, кооперированни поставкаш яра заданеш хаьдда кхоачашъярах болча цар бехктокхама дешаш.

Съезде белгалдир, паргIата нах бахача, паргIата къамаш, паргIата республикаш йолча паччахьалкхене санна эггара лакхагIйола дисциплинеи организованности хилаиза яргйоацаш моттиг яц. Делегаташа йоахар, республикашта юкъерча производства коопераце дакъа лоацача цхьабараша натуральнии боахам лелабара тенденцеш гойташи ведомственни гIулакхаш леладе гIерташи хиларца, цхьайолча республикашта доккхий зенаш хул. Долче вахаро хьаоттаю тIа-тIа чоалхапегIа хулаш латтача республикашта юкъерча экономически бувзамашта регулировани яра проблема.

Советски республикай вежарашха болча дезала юкъе цхьатарра бокъо йолчарех цаI йолча Российски Федераце союза юкъара экономика дегIайоагIача хоалуш дакъа лоац. ИттлагIча пятилетке республикерча промышленноста объем 35—39 процента, хIара шера юкъера лаьрхIача юрта боахама продукци 14—17 процента дукхагIа е лерхI. Сихха дегIайоалае лерхI машиностроени, газови, химически мехкдаьттаи промышленность. РСФСР Iаьржа лоацача лаьттай зоне юрта боахами цунца ювзаеннача промышленноста отраслеши комплексно дегIайоалаяра балхаш дIадоладаьд.

РСФСР ялхайтта автономии республикашта юкъе йоагIаш йола моттиг дIалоац экономика а культура а даькъе дIахо зиза теха дегIаяра перспективаш хьаеллалуча Нохч-ГIалгIай АССР-о. ИттлагIча пятилетке промышленни продукци арахецилга дегIа доагIаргда 21 процента. Республика мехкдаьттахошта хьалхашка декхар оттадаьд юкъера лаьрхIача шера 6,5 миллион тонн мехкдаьтта доаккхаш гIулакх деи дIахо йодача хана из дукхагIа доаккхилга Iалашдеи. Мехкдаьтта чаккхдоахачеи мехкдаьттахимически промышленносте продукци маьхала яккхар 150—180 миллион сома дукхагIа хилийта лерхI. Кхы а сихагIа дегIаухаргья машиностроени. ХIанз лерхIачох цун продукци маьхала йоаккхилга 45 процента дегIадоагIаргда.

Бехктокхаме декхараш латт Нохч-ГIалгIайчен юртацкарча къахьегамхошта хьалхашка. 1980 шу чакхдоалаш дулх 63 эзар тоннага, шура 240 эзар тоннага, фуш 155 миллионага дIакхоачале деза. Пятилетка чакхйоалаш комсаш 120 эзар тонн, баьцадаараш 180 эзар тонн, сом 75 эзар тонн баккха беза.

Берригача мехка санна политически къахьегамен уйла чIоагIа айеннача хьалашка дIадоладаьд республика къахьегамхоша иттлагIча пятилетка хьалхара шу. ТIа-тIа шерагIа баржаш латт производства эффективность лакхъярен балха дикал тоаярен низ бола патриотически болам. Цхьаккха а шеко яц КПСС XXV съезда исторически решенеш вахаре кхоачашъяро вай сийлахь-йоккха Даьхе, хIара республика, край, область экономически дегIаяра кхы а лакхагIча лагIа тIа йоаккхаргхилара.

А. БАГДАСАРЯН,
Нохч-ГIалгIай госуниверситета политэкономе кафедра доцент, экономически Iилмай кандидат.

ПРОПАГАНДИСТАШТЕИ ПОЛИТИНФОРМАТОРАШТЕИ ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Грозненски радиотехнически заводе дукха болхлой ба шоаш тIайнйца социалистически декхараш тIехкхоачашдеш. Царех я сборочни цехера слесарь-сборщица Беляева Айзан. Шийсменни нормаш 115—120 процент кхоачашъю цо. МоллагIа керда саг цу цехе балха веча из тIачIоагIву цунна. Из да слесара-сборщика балхах Айзан дика кхеташ хилар. ХIанз цо Iомаеш я Грозненски № 7 йолча профессионально - технически училище йисте а яьккха цига балха ена комсомолка Сергеева Наташа.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Н. Сергеевана продукци мишта кийчъе еза дIахьехаш я слесарь-сборщица А. Беляева.

В. Юнцевича сурт.

МИШТА КХОАЧАШДУ ТIАЙНЦА ДЕКХАРАШ

ХИМИКИЙ ДОШ ЧIОАГIА ДА

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа къахьегаш шерра социалистически яхь йоаржаьча СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода полиэтилен арахецача производства керд - керда къахьегама толамаш доах. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера доккхий социалистически декхараш тIа а ийца уж кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба уж.

Мишта кхоачашъю цар социалистически декхарий керттера пункташ? Производства коллективо социалистическа декхараш тIайнйцадар шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, планал совгIа 500 тонн полиэтилен арахеца, арахецача дерригача полиэтиленах 98 процент дар цхьоалагIча сортагIа хилийта, полиэтилена цхьайолча маркашта паччахьалкхен дикала Знак хьожайтара аттестаци е.

1976 шера хьалхарча ах шера планал совгIа арахийцача полиэтиленага хьежача къаьгга гуш да заданел совгIа продукци арахецара йола социалистически декхарий пункт толамца кхоачашъергхилар. Полиэтилен арахецача производства коллективо товарни продукци арахецара ялх бетта задани 24 июле кхоачаш а еш, планал совгIа цо арахийцад 391 тонн полиэтилен. ТIайнйца декхараш толамца кхоачашдара укх шоллагIча ах шера планал совгIа арахеца дезар дар 100 тонн полиэтилен мара дац. Производстве дукха балхаш ду арахеца продукци дикагIа хилийтаран балха эффективность лакхъяран. Регенераце корпуса технологически схемаш эргайоахаш а, полимеризаце корпуса технологически схема а тоаеш латт. Беча балха дикал лакхъяра хIаране бехктокхам айбаьб. Цу гIулакха хетаяь сменай начальникаша, боккхагIболча аппаратчикаша дакъа а лоацаш партийнии комсомольскии собранеш, производственни совещанеш яьй. Наха дика кхетадир продукце дикалеи балха эффективности дешаш къоастадара тIехьа массане а цIенхаштта къовсам лоаттабе безилга.

Полиэтилен арахеца химикаш чIоагIа раьза а болаш баркал яхаш ба централни ремонтно - механически цехе, ремонтно - механически цеха, электроцеха болхлошта. Цар дукха балхаш даьд къаьнача грануляторашта метта кердаяраш оттаеш, болх беш йола оборудовани сеца производстве цхьаккха хьовзам ца хилийтара. Цар даьча балхаша торо хилийтар арахеца продукци дукха дикагIа хилийта. ЦхьоалагIчен лакхерчен сортагIа арахеца продукци укх шера май бетта 96,8 процентага кхаьчар. Цо хьахьокх шера тIайнйца хинна декхараш дукха хIама ца эшаш кхоачашдаьлга.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара № 132 цехе кара а еэзаь город Орджоникидзена лаьрхIа арахеца йолайир кабельни тайп - тайпара продукци. Полиэтилена цхьайолча маркашта паччахьалкхен дикала Знак хьожайтара йола аттестаци еш кийчон балхаш даьд. Полиэтилена дерригa технико - экономически хьокхамаш довзийташ дола продукце паспорт кийчдаьд. Цунца цхьана вIаздахьийта кийчдаьд заводаша - потребителаша полиэтилен могадеш даь йоазош.

Масала, Люберецки пластмассаш арахецача завода коллективо иштта яьзду завода продукцех: «Оаша тхона хьакхухьийта полиэтилен лакхерча сортагIа да. Тхо раьза да полиэтилена цхьайолча маркашта паччахьалкхен дикала Знак хьожайтара».

Загорски пластмассай завода коллективо иштта яьзду тхога: «Экструзионни методех листаш хьаеча оаха пайда ийбу лакхерча сортагIа йолча полиэтилена шин марках. Технологически даькъе тха предприяте цхьаккха претензи яц шун заводе арахецача полиэтилена, цунна паччахьалкхенна дикала Знак яла мегаргья аьнна а хетт тхона».

Тха кекрттерча институто — «Пластполимер» яхача Охтински Iилман - производственни объединене коллективо тха полиэтилена паччахьалкхен аттестаци яра йола материалаш кийчъе могадаьд тхона. Материалаш кийчъеш я, укх шера кхоалагIча квартале паччахьалкхен комиссега хьажа дIалургья уж.

Цехашка производства нормаш техкаш балхаш деш да. Цу лоархIамерча балха тIа доккха дакъа лоац № 130 йолча цехера отделене начальника В. Д. Шишаева смена начальника В. Ф. Удовиченкос, № 131 йолча цеха начальника А. В. Жилина, отделене начальника В. А. Юдина, механика М. И. Торкута, смена начальника декхараш кхоачашдеча В. Н. Карагичева, боккхагIболча аппаратчикаша И. Г. Линева, Ю. В. Малюшкова, Е. И. Рейнера, К. И. Лозоваяс, смена начальника В. А. Аганесяна, № 132 йолча цеха отделене начальника В. В. Максимилионова, смена начальника А. Р. Бородина, кхычар.

Цар массане а творчески къахьег, рационализаторски предложенеш тел тахка а тохкаш пайда ийбу производства торонех.

Полиэтилен арахецача производства коллективо вIйхта бувзам лоаттабу Iилмахоща. Тхона доккха новкъостал даьд завода централни лабораторе, тетрахлоралканий мощность лакхъяра йолча азотни промышленностеи органически синтеза продуктай Московски ГИ-с. Тетрахлоралканаш машиндаьттаех еттара эш, порфюмере дIа а етташ эзанл» яха хьоаса хьабара эш.

«Пластполимер» яхача Iилман - производственни объединене Iилмахоша тха лаборатора болхлошца цхьана модифицированни каталитически системе полиэтилен хьадара опытни болх баьб, практически из чакхбаккхара рекомендаци а еннай.

Номер 132 йолча цехе вIашагIа а ехна болх бе йолаялийта кийчъеш я технологически процессе кIуро дIаухийтаргбола пневматически узел. Тха полиэтилена производстве Советски Союза эггара хьалха пайда эца йолаеш я из схема. 1975 шера вIашагIъеллай чу хIанз караерзаеш я из. Полиэтилен кулгашца чудетташ бола болх дIабоаккхаргба цу узела, производства культура лакхъергья, нийсагIа чудеттаргда емкосташка полиэтилен.

Н. ЛЫКОВА.

ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯРА — ЕРРИГА ТОРОНАШ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Республика промышленносто продукци маьхалъяккхара хьалхарча ах шера план 100,5 процент кхоачашъяьй, хIаьта республикански ведомстверча предприятеша — 104,6 процент, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоагIачар — 102 процент. Кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй мехкдаьтта, газ, яккхара, машинашъяра продукци, керттера промышленнии кхачани товараш арахецара хьалхарча ах шера план.

1976 шера хьалхара ах шу чакхдаьннад. Кердача пятилетка иттлагIа дакъа да из. Республика халкъа боахама дерригача доакъошка шерра социалистически яхь яржарца белгала яьлар из юкъ.

ХIанз республика заводашкарча, фабрикашкарча болхлоша, инженерно - технически болхлоша, кхычар хьинар кхо ца деш даьхача къахьегама толамий итогаш яьй. Цу итогаша къаьгга хьахьекхад промышленни продукци арахецара оттаяь планаш кхоачашъяь хилар.

Ерригa республика хьанийцача хьалхарча ах шера продукци маьхала яккхара план 100,5 процент кхоачашъяьй, цу даькъе республикански промышленноста доалахьарча предприятеша 104,6 процент, республика Министрий Совета чуйоагIача предприятеша 102 процент кхоачашъяьй план.

Мехкдаьттен гази, электроэнерги яккхара, мехкдаьттахиме продукци, электрически инструменташ, кIир, швейни изделеш, тIехьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, дулх, колбасни изделеш, дулхдаьтта, мерзача шурий продукци, халкъа эша кхыйола изделеш арахецара хьалхарча ах шера план кхоачаши тIехкхоачаши яьй.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Карабулакски химически реагенташ арахеца завода, «Электроприбор» завода, «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода, швейни производственни объединене, «Пищемаш» завода, Гудермесски медицински инструментий завода, кхыча предприятей коллективаш.

Хьалхарча ах шера планах лоархIаяьяц республикера 12 предприяти. Халкъа боахамга хьакхаьчаяц царгара 9 миллион сома маьха продукци. Цу даькъе: 761 тонн болат, 4 эзар кубометр аьшкабетонни конструкци, 97 эзар тонн цемент, 3 миллион кирпишк, кхыяраш. Масала «Грознефтеоргсинтез» объединене коллектив 4,6 миллион сома маьха продукци ара ца хецаш йисай, хIаьта Назрановски трикотажни фабрика — 130 эзар сома маьха. Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц республикерча 33 предприяте.

Цу предприятей коллективай балха тIа лоархIаме да производственни мощносташ йоккхагIа а ца еш, производствои къахьегами дикагIа вIаштIехьбаккхарах, ерригача торонех биззагIа пайда эцарах 1975 шера хьалхарча ах шерарчул укх шера цу юкъа дикка дукхагIа продукци арахеца вIаштIехьдалар.

Масала, 1976 шера хьалхарча ах шера соахка цу юкъа арахийцачул дукхагIа продукци арахийцай: Карабулакски химически реагентий заводе — 12 процент, «Электроприбор» заводе — 5 процент, «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни заводе — 6 процент, швейни производственни объединене — 18 процент, «Пищемаш» заводе — 23 процент.

Цхьабакъда, хьалхарча ах шера баьча балха итогаша хьахьокх цхьайолча предприятеша оттаяь планаш кхоачаш а ца еш, паччахьалкхен декхар тIадисалга. Хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц республикерча 12 предприяте, цар паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 9 миллион гаргга сома маьха продукци. Цу предприятеша план кхоачаш ца еш хиларах тIехьатетт ерригача республика промышленноста болх а.

Уж предприятеш а тIехьаюсаш хиларах, кхыча предприятешкара цхьайола участкаши производстваши тIехьаюсаш хиларах мехка халкъа боахамга дIа ца кхоачаш дисад 761 тонн болат, 928 тонн мехкдаьтта аппаратураш, 526 тракторни прицеп, 3 миллион кирпишк, 4 эзар кубически метр вIашагIъехка аьшкбетона конструкцеш, 97 эзар тонн цемент, 930 эзар чухьнахьа дувхаду пазата барзкъа, 4 эзар пар кога гIирс, кхыйола изделеш.

ТIЕХЬАБУСАРАШ

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, Грозненски газ чакхйоахача завода, «Трансмаш», цементни заводий, Грозненски аьшкбетона конструкцей завода, Назрановски трикотажни фабрика, Грозненски кога гIирс беча фабрика, рудай йоаца гIишлон материалаш йоахачен чакхайоахачен Карабулакски завода, Ачхой - Мартановски, Назрановски, Ножай-Юртовски райпромкомбинатий, «Сельхозтехника» Горски районни отделене коллективаш.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене коллективо паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 4,6 миллион сома маьха продукци. Республика халкъа боахама керттерчарех цхьа дакъа да мехкдаьтта чакхдоахен мехкдаьттахимен промышленность. Цар балхага хьежжа хургда ерригача республика промышленноста хьокхамаш. Из иштта дале а, хьалхарча ах шера массехк бетта паччахьалкхен план кхоачаш ца еш хьайоагIа объединене коллектив. Кхоачамхиллала бедал ца хиларах кхоачашъяц план ала тарлу цо. Цхьабакъда уж санна йола моттигаш а йолаш я, хIаьта а ала доагIа объединене кулгалхоша, специалисташа производственни мощностех пайда эцара шоашкара доагIар даьдац аьнна. Кхетамца вIаштIехьбаьккхабац къахьегами производствои.

Дуккхача хана деиз тIехьайюсаш хьайоагIаш я цементни завод. Цхьаккха бетта план кхоачашъяьяц цо. Нагахьа санна Iана замалах завода маэшша гази электроэнергии хинна еце, ахкана замалахьа паччахьалкхен план кхоачашъяра мел эша хьалаш хиннад цу предприяте. Заводе йолаш я производственни мощносташ а бедал а.

ТIехьайиса Iама а Iема хьайоагIаш я рудай йоаца гIишлой материалаш йоахачен чакхйоахачен Карабулакски завода коллектив. Цо кхоачашъяьнзар 1975 шера план, иттлагIа пятилетка а дIайолаяьй цо паччахьалкхен план кхаочаш ца еш. Из завод хьалъеча дIадахийтар Iалальмата дукха капитальни вложенеш, хIаьта цо иштта болх бойя уж юхаметтаоттае хала а да.

Хан - ханнахьа бедал ца хилар бахьан долаш хьалхарча ах шера план 96 процент мара кхоачашъяьяц Назрановски трикотажни фабрика коллективо, из бахьан долаш паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 130 эзар сома маьха товарни продукци. Потребителашта фабрико дIа ца луш дисад 976 чухьнахьа дувхаду пазата барзкъа, из хул планагIа 36 процент.

Продукци маьхала яккхара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц Грозненски кога гIирс беча фабрика коллективо а. Цу предприяте коллективо маьхала ца боаккхаш бисаб 5 эзар пар кога гIирс; хьалха дIаяхача хана санна цо арахеца кога гIирс эсала а ба.

Дуккхача коллективай производственни балха тIа цIенхашттара кхоачамбоацар да къахьегама овсарле лакхъяра план кховчаш ца яр. 1976 шера хьалхарча ах шера къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 33 предприяте. Из бахьан долаш паччахьалкхенна дIа ца луш йисар массехк миллион сома маьха продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца еш я «Трансмаш», Грозненски аьшкбетона конструкцей завода, цIенош хьалдеча эша йоккхий панелаш арахецача Аргунски завода, Нохч - ГIалгIай карьероуправлене, йий доаккхача завода, кхыча предприятей коллективаш.

ХIанз шоллагIа ах шу дIадоладеннача хана хIара предприяте, участке боккха лоархIам болаш да дIадахача ах шера баьча балха кIоарга анализ а яь, де лаьрхIа хиннари кхоачашдаьри фуд хьажар, планови заданеши социалистически декхараши мишта кхоачашду хьажар. ТIехьабусаш хилара бахьанаш гуча а даьха уж дIададхара хаьдда дола балхаш де деза цар.

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева ухазанеш ларде а лувцаш: «...нийса лархIа эффективно пайда эца хIара сомах, хIара къахьегама сахьатах, хIара продукце тоннах...» шерра тахка а тохкаш пайда эца болабе беза производства эффективность лакхъяран хIара участке беш бола болх дикагIа хилийтаран кхы кердача торонех.

ЧIоагIа лоархIаме да хIара предприяте укх гаргарча бетташка 1976 шера хьалхарча ах шера ара ца хецаш йиса продукци юхаметтаоттаяр.

АГИТПОЕЗД — РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера шоаш хьалкхедаь ялат, баьцадаараш, кхыйола культураш чуэцаш ба хIанз Нохч - ГIалгIайчен ахархой. Дукха балхаш да цар цхьаъ ханна де дезаш: ялат, чуэцар, доакъар кийчдар, хьатIадоагIача шера аьха а молхаш теха а лаьтта кийчдар, кхыдараш.

Эггара саготтагIа йола ха я царна хIанзара яр.

Бакъда де деза балхаш дукха дале а ха кIезига яле а салаIанза а далац. СалоIилге безамегIа ме хул кIаьдвалар дикагIа дIадоал.

Иштта къахьегаш кхашка боахкача наха культурни салоIам бара кийчъяь болх беш я вай республика культура Министерства агитпоезд. Цу агитпоезда кулгалхо ва халкъа творчества Республикански цIен директор Хамдиев Мовлад. Цунна дика йовз халкъа творчества массе тайпа говзалаш, наха дукхагIа сакъердам барг болча тайпара хьалха - тIехьа даьккха илли алар, халхар дар, художественни дешилга, кхыдар вIаштIехьдаккха хов.

Цу агитпоезда юкъе дакъа лоацаш ба халкъа творчества Республикански цIен болхлоел совгIа, А. П. Чехова цIарагIча республикански библиотека, краеведческии изобразительни искусстваи музей болхлой» «Знание» общества республикански отделене лектор, эстради бригада, «Вайнах» яха паччахьалкхен ансамбль, тайптайпара товараш дола автолавка, кхыдараш.

Агитпоезда программа я «КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъергья!» яхаш.

Изобразительни искусствай республикански музея болхлоша кийчъяьй «Советски художникий произведенешка къахьегама тема» выставка, А. П. Чехова цIерагIча библиотека болхлоша кхашка къахьегашта еш советски сага вахара куц - сибат гойташ йола моттигерча а кхыча а писателийи поэтийи произведенеш, краеведчески музея болхлоша дувц социализм котъяккхара тIехьа вай республика къахьегамхоша лоаттабаьча къовсамах, хIанз коммунизм хьалъеш тIагIертта къахьегаш царна карагIдувларех.

Агитпоезда болхлоша кийчду ялат сиха а ца дойташ а чуэцара нах тIахьех лозунгаш, плакаташ, кхыдараш. Цу ерригача коллективо дика безаме, культурни салоIам бу кхашка къахьегарашта, деша керда газеташи журналаши лоаттаду.

Агитпоезда болхлой хиннача Гудермесски, Шаьла, Грозненски, Наьсарен районий боахамашка, дIахо йодача хана агитпоезд хургья Сунженски, Ачхой - Мартановски, Урус-Мартановски районий кхашка.

Ю. ЮСУПОВ.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIайнйца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра яхье баьнаб «Красный молот» завода № 16 йолча цеха болхлой. Цу яхье хьалха а латташ «хIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа къахьегаш ба воккхагIволча мастера, коммуниста Воропаев Виктор Степановича кулгалдеча участкера болхлой. Укхаза къахьегачарех дукхагIбараш кагирхой ба. ДикагIболча станочникех лоархIаш ба А. Н. Равинский, А. Е. Мигас, А. Г. Видус, кхыбараш

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) аргIанарча нарядага хьожаши из йизза кхоачашъяра шоайла дагабоалаши ба станочникаш А. Равинский, А. Мигас, А. Видус.

В. Юнцевича сурт.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Дона йисте ялат чуэцаш латт. Е сурташ даьхад «Орловский» яхача племзаводе. 8660 гектара тІара ялат чуэца дезаш ба боахама механизатораш.

Хьалхарча деношка денз дика толамаш дахара социалистически яхь яьржай лаьтта леладераншта юкъе. Хьалха баьнначарна юкъе я В. Писаренко, Г. Онуфриенко звенош, В. Кривенко кулгалдеш йола ялат чуэца - транспортни звено.

СУРТА ТІА: В. Писаренко звено касарагІа улла мукх оардаш я. В. ТУРБИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Хьийга хало дага а кхоабаш

Доакъар кІезига долаш укх шера хьайбаш Іаьгара доахаш шоаш хьийга хало дага а лувцаш, доакъар ма-могга дукхагІа Іалашдара йиш хулийта еррига торонаш оарцагІъяьха къахьегаш ба хІанз Шелковской района «Червленский» колхоза хьайбаш леладераш, механизатораш, кхыбола болхлой.

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза механизатораша республика беррига юрта боахама къахьегамхошка даьча кхайкарала жоп а луш, цхьан шеран ах шеран тоъам хиллал доакъар Іалашде социалистически декхар тІайийцад колхозхоша. ХІаьта шоаш денна дош дика кхоачашдеш хьа а боагІа.

Иштта, йол социалистически декхарагІа 6 эзар тонн Іалашъе езача хІанзле 2839 тонн совгІа Іалашъяьй, цул совгІа 1380 тонн сенаж, баьций витаминни хьоарах 469 тонн гранулаш кийчъяьй, рожь яхача культурах 1271 тонн сенаж еллай. ДІадахача шера июль бутт чакхбоалаш цу боахаме Іалашдаь доакъар укх шера цу юкъа Іалашдаьчох ах а дацар.

ЛаьрххІа баьций витаминни хьоар даккхараи гранулаш кийчъяраи вІашагІъелла В. Харакозова кулгалду отряд йоацаш, кхаш леладу кхы а йиъ механизированни отряд я колхозе. Царех хІара отрядо Іалашду доакъар.

Йол кийчъеш къаьстта дика болх бир Чеботарев Валентина кулгаллеча мехотряда механизатораша. 1150 гектар дІалоацача буруни даьгІенашкара цар Іалашйир 460 тонн дика йол.

Колхоза доалахьа йола еррига буруни даьгІенаш 3230 гектар я. Цигара планагІа 1016 тонн йол Іалашъе езаш бар колхозхой Из план тІехкхоачашъяьй. Цу даьгІенашкара эггара хьалха буц хьекхачул тІехьагІа 1082 тонн йол Іалашйир. Из еррига Іан замалахьа хьайбаш латтаргдолча моттигашка дІа а йихьа дІаоттаяьй.

Доакъар Іалашделга вІсамдаккха йиш хулийтача торонех цаI я — моша эрз Іалашбар а. Из дика кхетаду колхозхоша. Цудухьа цу торонах бизза пайда эцара боагІа теркам тІабохийташ къа а хьег. ХІанзле 40 тонн совгІа Іалашдаьд из тайпа доакъар.

Ала деза, соахка доакъара лаьрхІа эрз Іалашбаь хиннабецаре укх шера март бетта хьайбаш кхаба хІама доацаш колхозхой бусаш хинналга.

Цу гІулакхо хьахьокх доакъар дукхагІа Іалашде йиш хулийтача торонех пайда эцаре колхозе йоагІа йоакхо еш хилар.

Доакъара лаьрхІа дІайийна люцерна 555 гектара тІа я колхозе, царех 312 гектар хий дуллаш я. Эггара хьалха хьокхаш хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 70 центнер люцерна чуера колхозхоша, совхкарчул шозза дукхагІа.

Эггара хьалха чуйцача люцернах сенаж а кийчйир, хІаьта 849 тонн йол а Іалашйир боахаме.

«ХІара кхайна — дикала Знак» яха болам дІаболабьраш шоаш хилара тарра хІара кхай тІара ма-могга дукхагІа пайда эцара къаьстта теркам тІабохийт колхозе. Иштта, люцерна цкъа хьекхачул тІехьагІа из сихагІен листагІен тІаьргйолаш минеральни удобренешца подкормка йир, хІаьта хий декхача кхашка догІан хьисапе хий деттача 12 установкапен тІахьецаши хий диллар. Техниках бизза пайда эцаро торо хилийтар из болх лоацача ханен дикен чакхбаккха.

Укх деношка люцерна шозлагІа хьакха йолаяьй колхозе. Цигара хІанзле Іалашъяьй 389 тонн йол. Люцерна укх шера диазза хьакха лерхІ боахаме. ХІаьта хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 140 — 160 центнер моша доакъар даргхиларах шеко а яц колхоза кулгалхой. Цу гІулакхо торо хулийтаргья доакъар Іалашдара тІайийца социалистически декхар толамца кхоачашде.

Ха эехьа ца йоаеш хьинаре болх бу баьций витаминни хьоар а доаккхаш гранулаш еча механизированни отряда къахьегамхоша. Гранулаш кийчъю АВМ-04 яха ши агрегат я царга. Агрегаташ хадданза мошача доакъарца Іалашъяра 80 гектара тІа дІайийна люцерна я цар шоаш кхееш.

Доккхеи бехктокхамеи декхар латт укх шера цу отряда къахьегамхошта хьалхашка. План 828 тонн йолаш эзар тонн гранулаш кийчъе декхар тІайийпад цар. ЛаьрхІар кхоачашдар духьа дуйнахьен буси шин сменагІа болх бу.

Сменашта юкъе яьржача яхье хьалха Кузнецов Василеи Павлов Анатолеи кулгалду сменаш я. Итт сахьата болх беш юкъера лаьрхІача 5 — 6 тонн гранулаш кийчъю царех хІара смено, план 4 тонн йолаш.

ХІанз тІетеІІа гурахьа йийнача культурай ча Іалашдеш ба колхозхой. Из болх къаьстта дика кхоачашбу тоакториста» Купришкин Владимирей Подлубный Иванен. Балха нормагІа 60 гектара тІара гулде дезача дийнахьа 70 — 75 гектара тІара ча гулду царех хІаране. Сихен тешамен ду шоаш хьадер нах аргІаш хьал…тташ болча Мишутушкин Юре, Булатов Анатоле.

Х. МАГОМЕТОВ.

Комбидоакъар — дикагІа

Арахецача продукце дикал лакхъяра дешаш хІанз, итт-лагІча пятилетке, дикала пятилетке, санна чІоагІа цІаккха а оттадаьдац вай мехка.

«ДукхагІа, дикагІа, дІадолар кІезигагІа долаш лургья вай мехка продукци» яха лозунг тахан Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой девиз а хинна дІаэттад. Ала доагІа, цу даькъе даь хІамаш кІезига ца хилар.

Цхьабакъда вай республике хІанз а я арахецача продукце дикал лакхъяра лерттІа уйла ца еш йола предприятеш. Белггала аьлча, царех я Нохч-ГІалгІа производственни ялата продуктай управлене предприятеш.

Стандарташтен бустамий техникаиен пачхьалкхен тІахьожам лоаттабеча Нохч-ГІалгІай лабораторе болхлоша укх шера апрель бетта тохкам баьб Ермоловски Артемовскии элевахорашка хьаду комбидоакъараш миштад хьожаш. ХІаьта цигара гучадьинараш ераш да.

Ермоловски элеваторо 1975 шера баьча тохкамах хьакиннарашка хьежжа кийчъяь хинна организационно - техническй мероприятей план кхоачашъеш яц.

Котамашта лаьрхІа комбидоакъараши дулха чуоттаяь лоаттаеча хьаккарчашта лаьрхІа комбидоакъараш-концентраташи ГОСТ-аша дІадехарашка хьежжа дац. Белггаля аьлча, лабораторни анализаша хьахьекхачох, вІашагІъийна металломагниташ, ишк миссел гІоргІа тух сов дукха доаллаш хул.

Терко яц кийча комбидоакъараш складе доададара деша 2,5 метр лакха эл а яь Іодоассадаь латт комбидоакъараш.

Укх шера март бетта юртбоахама продукташ эцарен цар дикален дошашта йолча госинспекце тохкам бир укхаза комбидоакъарий дикалга хьожаш. Цунах хиннар — бІарча ги юкъе долаш хиларах 80 тонн комбидоакъараш брак даьд. Продукци во я аьнна предприятегара кхы хІанзалца дІадийха хІама деце а, Староюртовски когамий фабрико комбидоакъараш юхакхаьхьийта моттигаш хиннай. Бахьан? Тоха мел еза хІама тоханза хилар, мел сов дукха яллар, соя дакъилгаш сов доккхий хилар. Белгалдоалаш хІама да, завода чухьара брак лоархІаш ца хилар, хІана аьлча лабораторе болхлоша брак яц продукци. Кийчача продукцена дикал къоастаеш аттестаци яц.

Къаьстта ала безам бар са комбидоакъараш хьаду бедал дІаоттаяь мишта лоаттаю. Компоненташ къаьст-къаьста лоаттаяра складашка ехка йовкъаш яц. Из бахьан долаш вІашагІъув уж чакхъяха а йолаядалехьа.

Масала, хьежача гучадаргда, складе йовкъаш йоханза яргъяц аьнна Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен тІахьожама лабораторе цкъа санна дукккхаза а тайнна укхазанеш йоллашехьа а, вІашагІъийна гув а хиина Іодоассадаь латташ тух, дрожжеш, баьца хьоар, чкъаьрийн дулха тІеккийн хьоар хилар.

Дика комбидоакъараш хьадара цхьаккха дича а хиланза яргйоаца метрологически Іалашо воча хьал тІа я. ХьачуйоагІа кийча продукци химически хьокхамашта мишта хьожаш тІахьожам лоаттабара хиланза даргдоаца хьал дац лабораторе хІанз а. тохкамаш дара стандарташка оттаяьча тайпара йола прибораш, реактиваш, бустам боаха пхьегІаш яц. Лабораторе хий хьачудоаладаьдац, чуна бІеха фо хьалъвза вентилятор болх беш яц, холодильник яц.

Чакхъяккха дІайохьийтача хана бедал хьахаржаш лабораторе болхлоша, цун анализ яц, дІаяхьийта еза образецаш лоаттаю ханаш телхаю, харцахьа я цар упаковка, маркировка. Масала, укх шера 22 апреле йоацаш яр дІадахача дийнахьа хьаьяьча, техкачул тІехьагІа гучадьинначох, металлопримесаш яхкарга диллача стандартни йоацаш хьаяьча продукце образецаш.

Комбидоакъарий дикалга диллача кхы толашагІа дац гІулакх Артемовски элеваторе а. Укхаза а иштта мела лоаттабу лабораторни тІахьожам. ХьатІайоагІача бедален кийчача продукцен анализаш яц, рецептурага хьежжа ингредиенташ дІайохкара тІахьожам лоаттабац. Технологически линеш мел эшача оборудованеца кийчъяьяц (оатараш, ловсараш, юстараш).

Кхоачам болаш бац комбидоакъарий цехера штатни болхлой, болхлой квалификаци лоха я. Кадраш техническ кийчъелга укхаза тесса дита да.

Стандартизацех лаьца беш болх бац, нормативно-техническ документаце учет а леладац. Бедала, гІонна йолча материалашта, комбидоакъараши бедали тахкара методашта стандарташ яц. Стандарташ юкъейоалаяра болх беш бац. Инструкцеша яххача тайпара лоаттаяц бедал дІаоттаяь, ялата культураш вІашагІъэю, эзагІа лоаттаду тух, мелаца а баьца хьоарца а дІаув из. Плана тІа лаьоххІача боараме комбидоакъараш хьадара кхоачам балла йола бедал чухошаргйолаш яц складий ченаш.

Хаттар отт: дІахо ла мегаргдий цу тайпара кхоачамбоацараш? Мегтане а мегаргдац. ЛерттІа комбидоакъараш хилийта деза хьайбаштен котамаштен.

И. МАЙТАК, Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен тІахьожама лабораторе воккхагІвола инженер.

РОССИЙСКИ ХЬАЖАРА-КОНКУРСА ЛАУРЕАТАШ

Грозненски районе бахача наха эша маькхи булкаши дукхагІча даькъе Старосунженски маькха завода коллективо лоаттаю. Цу коллективо болх мишта бу ховргда, кхы мел дар дІадаьлча а, маькха - булкай дикали ассортименти лакхъяра дикагІйола маькха предприяти малагІа я хьожаш соахка хинна Ерригроссийски хьажара - конкурса итогаш бахьан долаш цунна Респотребсоюза Сийлен грамота енна хиларах Из толам ба, зІамига а боацаш. Хьинаре къахьегаш, толашагІа йола опыт мехка дикагІйолча предприятешта карагІдаьннараш производствана майрра юкъекхухьаш баьккхаб из.

Тахан укхазарча продукце списка тІа итт совгІа цІи йолаш маькхабулкай продукташ я. Из я массехк сортах йола маькх, лавашаш, чІоракаш, батонаш, олгаш. Эцараша тІа-тІа дукхагІа хоатташ да уж 1975 шера продукци маьхала яккхара план 126,2 процент кхоачашйир предприяте, хІаьта укх шера хьалхарча бь бетта — 146,5 процент.

— Тхоай керттера декхар лоархІ оаха хьаеча хІамай ассортимент шерьярах, цар дикал лакхъярах, — йоах завода директора Л. Г. Черевкос. — Оаха яь маькх юараштa бизза кховчам белга — из дага а долаш леладу коллективо шиІ деррига гІулакхаш.

Из дика да, нийса никъ ба хержар. Ала доагІа, шоай декхараш кхоачашдара никъ а укхаза нийса хержа хилар. Заводе чІоагІа уйла тІайохийт материально - техническ база шерьяраи эрганькхаа тоаяраи. Соахка нийца цхьаькха а енай бол бекъарг, но йиш хилийтар цхьаькха пийшк оттае. ХІанз уж кхоъ я нига. ХІаьта тахан укхаза енай булкингаш еча кердача поточни лине оборудовани. Из болх бе йоалайлийтарца дукхагІа, тайп - тайпара, дикагІа арахецаргья продукци.

Цхьабакъда, бухсоцача кхаьчача толама кхел къоастаераш нах ба. Цудухьа заводе кІезига уйла яц наха юкъе беча кхетама балха, болхлой квалификацеи говзалеи боарам лакхбара дешай Старосунженски маькх йоттарий коллектива тІум, из кхотаераш производства ветеранаш ба. Дуккха шераш хьалхагІа денз укхаза къахьег бод хьувча Бисултанова Маликас, Муслева Кхокхас, Кучиева Мединас, пийшкаш леляераша Берсанова Тамарас, Исраилова Хьавас, дрожжеш кхехкабеча Алиханова Хьавас, кхычар. Йоккха говзал йола болхлой хиларал совгІа,цар гІад а бехе шоай опыти знанеши дІател къонача болхлошта.

А. ШАМСУТДИНОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Толамаш дика долаш къахьег иттлагІча пятилетка хьалхарча шера Вознесенски газобензинови завода коллективо. Продукци арахецара ах шера план тІехкхоачаш а еш лийрхІачул совгІа 38 эзар сома продукци маьхала яьккхай газовикаша.

Белгалдаккха доагІа дукхагІа тІехкхоачашъяьр продукце керттерча тайпаех йола план хилар. Масала, стабильни доацача бензинах план кхоачашъяьй 106,9 процент, хІаьта газобензинови фракци кийчъяра план — 108,3 процент.

Коллективе «ХІара балха денна — дикала Знак» яхача девизагІа шерра яхь яржарах газовикаша лакхагІча боарам тІа даьхад керттера технико - экономически хьокхамаш. Иштта, укхаза дикка лакхъеннай къахьегама овсарле, кІезигагІа хиннад продукци хьаярга дІадодаш дар, хІаьта планал тІех баь пайда дукха хІама ца эшаш 20 эзар сомага дІакхьачаб.

Къахьегама хьинар лаьгІ ца деш къахьег цу коллективо шоллагІча ах шера а. Июла хьалхарча деношка денз завода еррига цехаши участкаши лоархІалу шоай смении заданеех. Социалистически яхье хьалхе лелаеш хьайоагІа Карабулакски цеха коллектив. Кхычарна масал луш къахьег оператораша С. Бамбаева, Л. Школьнаяс, слесараша - прибористаша А. Макиева, А. Шмелева, кхычар.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тІайийцад Грозненски консервни завода болхлоша. Шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, планал совгІа 60 эзар сома маьха продукци маьхала яккха, 1500 эзар условни банка консерваш арахеца, къахьегама овсарле 0,2 процент лакхъе. Хьалхара ах шу чакхдаьннад. Мишта кхоачашду консерацикаша шоаш тІайийца социалистически декхараш?

Доахача къахьегама толамаша къаьгга хьахьокх тІайийца социалистически декхараш тІехкхоачашдеш хилар. Продукцена реализаци яра хьалхарча ах шера план 108,3 процент кхоачашъяьй завода болхлоша. Пачхьалкхен планагІа лаьрхІачул совгІа 188 эзар сома маьха продукци маьхала яьккхай. Товарни продукци арахецара ах шера план 106,5 процент кхоачаш а еш, планал совгІа арахийца тайп-тайпара продукци 133 эзар сом мах болаш я. Консерваш кийчъяра ялх бетта задани 116,6 процент кхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгІа кийчъяьй 682 эзар условни банка консерваш. Цу даькъе духхьашха цига укх шера арахийцай бобови культураш 321 эзар условни банка, планагІа кийчде дезаш хинначул шозза дукхагІа кийчдаьд томат, сом кийчбара задани 198,5 процент кхоачаш а еш, заданел совгІа кийчбаьб 197 эзар условни банка сом. ДІадахача шера хьалхарча ах шера кийчбаьчул шозза дукхагІа ба укх шера цу юкъа кийчбаь сом. Заводе къахьегаш бараш нормал кІезигагІа а болаш къахьегама овсарле лакхъяра задани 4,6 процент лакхъяьй. Пачхьалкхен планал совгІа яра мел хийца продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийца я. Цу масалаша къаьгга хьахьокх кердача пятилетка хьалхарча шера тІайийцача социалистически декхарий цхьайола пункташ хІанзлехьа дикка тІехкхоачашъяь хилар, хІаьта цхьаяраш толамца кхоачашъеш я.

ДЕКХАРЕХ дика лоархІабу

Завода болхлоша иштта дика къахьегама толамаш дахара керттердар да цар шоай къахьегам кхетамца вІаштІехьа а баьккха ерригача шоай торонехи кхоачамехи бизза пайда ийбар. Укх шера заводе керда вІашагІ а елла болх бе йолаялийтар нарсаш кийчъяра йола линии. Цо вІаштІехьдоалийтаргда планагІа йоагІачул дукхха дукхагІа яша екха нарсаш кийчъе, механизированни хьисапе кхоачашдергда хьалха цу участке кулгашца деш хинна балхаш, лакхлургья къахьегама овсарле, дукхха дикагІа хургья кийчъеш йола консерваш. Оттаяь хиннача планагІа цхьоалагІча июнага кхачалехьа завода еррига цехаш кердача сезона кийч а яь баьцалдараши соми хьачуэца мара ца безаш кийча хилийтар. Цудухьа хьа - хьа даьнна баьцалдараши соми хьачу а эцаш шоай болх дІаболабир цар. Укх шера духхьашха моша горох кийчъеча цхьаккха тайпа брак нийс ца ялийтара йола керда метод юкъейоалаяьй. Цу гІулакхо дукхха дикагІа хилийтар кийчъеш йола моша горох. Сомий цехе болх бечар къахьегама хьалаш тоадара реконструкци йир цу цеха. Болхлой къахьегама хьалаш тоадарца цхьана лакхъеннай цеха коллектива къахьегама овсарле. Заводерча ерригача цехий коллективай болх цхьаккха тайпа хьовзам боацаш ритмично дІабахийтара цу цехашта эша Іи кийчъеча шин яьна а реконструкци йир завода болхлоша. Хьалха дІадахача шерашка кхоачамболлаш Іи ца хилар бахьан долаш каст-каста хьовзам хулар завода цхьайолча цехий коллективай балха тІа. ХІанзчул тІехьагІа уж санна дола гІулакхаш нийслургдац цига.

КарагІдийнараш дукхен дикен дале а цхьалола кхоачамбоацараш а нийслу завода коллектива балха тІа. Консервай банкашта тІадохка аьшка ногІараш кийчдара ах шера план 90,6 процентк царна эша хьамча гІозарч хьадара задани 64,8 процентк мара кхоачашъяьяц завода коллективо. Цу участке тІаисна пачхьалкхен декхараш тІера дІаэхара болхлой сихха оарцагІбаха беза предприяте кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. Цу гІулакха мел эша хьалаши торонаши йолаш а я.

Завода коллективо доаха къахьегама толамаш тІа - тІа тоадара. «ХІара балха денна — дикала Знак» яхача Грозненча химикий инициативагІа къахьегаш ба консерацикаш. Цу кердача инициативагІа яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латташ хиларца белгалбаьнна итташ болхлой ба цига. Царех ба Котикова Сусой Марем, Богатырева Ахьмада Марем, Баранова Вера Андреевна, Дукуева Шумист Заикриевна, Уланова Мария Никитична, Чакуева Катя Магомедовна, кхы дукха бараш а. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 125 — 130 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Электротермически оборудоване Новосибирски заводо хьаю болат лоаладу электропешкаш.

ТІехчІоагІа (хьийна) болат хьадара йола плазменнии дуговойи юхалоаладара хьалхара пешк вІашагІйолла кийчлуш я хІанз коллектив. Цу тайпарча пешкаша торо хулийтаргья металл чІоагІдара цунах дІатоха хІама яьга дІа а ца йоалийташ из юха лоаладе.

СУРТА ТІА: вакуумно - дуговой юхалоаладара электропешка кристаллизатора изложницана плазменни сварка (лотор) еш латт.

А. ПОЛЯКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

СЭВ-и дегІауха мехкаши

ХІара шера шер а лу чІоагІ а лу социалистически содружества мехкаштен Азе, Африка, Латински Америка кортамукъале яьккхача пачхьалкхенаштен юкъера гІулакхаш. Из иштта хила доагІаш а да, хІана аьлча цу мехкашкарча халкъий хьашташ дукхагІча даькъе шоайла таралесташ да. Цар цхьана къовсам лоаттабу империализмана, неоколониализмана, расистски фашистски режимашта духьала, дунея халкъашта юкъе леладеча гІулакхашка дискриминаци ца хилийтара, бокъонаш цхьатарра хилийтара тІехьа. Социалистически дегІаухачен мехкий халкъашта дагардараш цаІаш ла: машари кхерамзлеи чІоагІъелга, вІаши цхьана леладу политически экономически гІулакхаш шерделга.

Социалистически мехкаша дегІаухача пачхьалкхенашца леладеча гІулакхашталарде укх Советски Республика хьалхарча деношке а В. И. Ленина кийчъяь принципаш.

Социалистически мехкий хІанзара политика сенна белгалйоал аьлча, из белгалйоал империалистически монополей низ-Іоткъамах дегІауха мехкаш мукъадахара новкъостал даь ца Іеш, кортамукъале яьккхача пачхьалкхений политика прогрессивни гІулакхаш шоай лоІамагІа экономически дегІааха гІертилга хьаллацара а.

КПСС XXV съездо цІаькха а хьахьекхар дегІаухача мехкаша, массе а доакъошка леладу гІулакхаш ма-могга чІоагІдараи шердараи тІаерзаяь советски политика хувцалургйоацаш хилар. Съезда трибуна тІара къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Шоай кортамукъале бахьанце къовсам лоаттабеча халкъашта вай парте новкъостал даьд, хІаьта дерг а да. Из деча хана Советски Союзо шийна цхьаккха тайпара пайда лехац, концессеш лехаш яц из, политически доал бе долла. тІема бизаш Іоехка гІертац. Воаш дер вай ду воай революционни эхьо, воай коммунистически зог-уйлано яххача тайпара», аьнна.

ДегІаухача мехкашца леладу экономически, технически, Іилман даькъера гІулакхаш шердара тІаберзабаь леррагІа чакхбоаха никъ хьагойтаб КПСС XXIV-чен XXV-чен съездий, социалистически мехкий коммунистически болхлойи партей съездий решенешка. Экономически вІаши новкъостал дара Совета сессей документашка а йІаьххача хана лаьрхІача СЭВ-а доакъашхой - мехкий социалистически экономически интеграце Комплексни программа тІа а. Масала, СЭВ-а ткъаь пхиъ шу дизара хетаьча юбилейни сессе соцам тІа аьннад: «Экономически вІаши новкъостал дара Совето даим терко ю дегІаухача мехкашца леладеча экономически гІулакхий. Цу мехкашта СЭВ-а доакъашхоша — пачхьалкхенашта къаман индустри, халкъа боахама кхьдола доакъош хьадара экономически технически гІо ду».

СЭВ-а доакъашхой - мехкий промышленни потенциал дегІаярга хьежжа доккхагІа хул дегІаухача мехкашта ду экономически технически новкъостал а. Нагахьа санна 1962 шера СЭВ-а доакъашхоша-мехкаша дегІаухача 34 пачхьалкхенаца айхха экономически бувзамаш леладьлале, хІаьта 1975 шера цар гІулакхаш леладора 64 мехкаца, цу даькъе Азе 22 мехкаца. Африка 29 мехкаца. Латински Америка 13 мехкаца. 1960—1974 шерашка СЭВ-а доакъашхоша - мехкаша дегІаухача мехкашца леляьча торговле боарам 10 миллиард сомага дІа а кхоачаш аьхазза хІана бац аьнна лакхбеннаб. Цул совгІа, СЭВ-а доакъашхоша-мехкаша дегІаухача мехкашта йІаьххача хана лаьрхІа аьттув болча тайпара 11 миллиард сом гаргга кредиташ деннад.

БІаь шеренашка империалистически державашта бедаллоаттаеш хиннача кортамукъале яьккхача пачхьалкхенашта хІанз эшаш я экономика лара лоархІаш йола еза-йоккха индустри. ДегІаухача къонача пачхьалкхенашца цхьана леладу гІулакхаш дегІа а кхувлаш социалистически мехкаша из проблема къоастаяра цахаддаш новкъостал ду царна. Масала, СЭВ-а доакъашхоша-мехкаша дакъа а лоацаш Азе, Африка, Латински Америка кортамукъале яьккхача пачхьалкхенашка хьалъеш латт 3000 совгІа промышленни объект. Царех 650 электростанции предприятии я электроэнергетика дегІаярца ювзаенна. 180 машинаш юи металла на обработка юи завод, металлурге 50 совгІа предприяти, яйгача. текстильни кхачани промышленноста 500 совгІа предприяти я. Массаза а яхар санна, йоккхагІа йола предприятеш хьалъеча дакъа лоацаш ба советски специалисташ. Белггала аьлча, СЭВ-а доакъашхоша - мехкаша алхха 1974 шера дегІаухача мехкашка дІадахьийтад 16 миллион тонн болат. 13,6 миллион тонн чон, 12,3 миллион тонн прокат, 6,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 11,6 миллион тонн мехкдаьтта, 10,5 миллион тонн кІор, 150 эзар тонн тайп-тайпара оборудовани.

Цул совгІа, СЭВ-а доакъашхоша - мехкаша дегІаухача мехкашта тел йІаьххача хана лаьрхІа кредиташ, цар новкъостал ду къаман экономика лоархІамегІдола доакъош дегІадоаладара финансированни еча. СЭВ-а мехкаша телача кредиташа влияни ю кортамукъадаьннача мехкашпара торгови гІулакхаш вІаштІехьдахара, хІана аьлча кредитах деннар юхаметтаоттаду традиционни экспорта товарий чотагІа, е хьальяьча предприятеша арахецача продукце чотагІа.

Укх тІеххьарча шерашка къонача пачхьалкхений экспорта юкъарча объеме тІа-тІа дукхагІа хул кийча изделеши еза-йоккхача индустре къаман промышленноста ахфабрикаташи, хІаьта цо мехкаша вІаши цхьана леладу гІулакхаш торгово - производственни хьисап долаш хулийт, хьахулийт къахьегам дунен халкъашта юкъе бекъара совленех дикагІча тайпара пайда эцара эша торонаш Цунца цхьана гуш я цхьаькха тенденци: 10—15 шера лаьрхІа торгови, экономически, Іилма - технически вІаши цхьана гІулакхаш леладарах йола правительстваштa юкъера соглашенеш яьй.

Уж тенденцеш белгал а йоахаш, КПСС XXV съезде шеяьча доклада тІа СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина аьлар: «ДегІаухача мехкашца ше леладу гІулакхаш чІоагІен вІаши гІойленагІа долча тайпара къахьегам бийкъан болаш хилар ловш я Советски Союз. Цу лерхІараша ма-яххара да укх тІеххьарча шерашка Азе, Африка, Латински Америка дукккхача мехкашца йІаьххача хана лаьрхІа оттадаь договораши яь соглашенеш».

Социалистически дегІаухачен мехкашта юкъера гІулакхаш дІахо а дегІаккхувлара боккха лоархІам болаш я СЭВ-а социалистически интеграце Комплексни программа. Цо лерхІ «дегІаухача мехкашцара торговли шерьяри, экономически Іилма - технически гІулакхаш дегІаккхувлара» къаьстта теркам тІабохийтилгеи.

Белгалдоалаш да цхьаькха. Комплексни программа тІаерзаяьяц «Юкъарча рынкана» тара йола экономически группировка вІашагІйоллара, цо цхьадола мехкаш вокхарех тийша хургдолча хьала тІа оттадац. Комплексни программо шерра торонаш хьаелл хьаштдола пачхьалкхенаш цхьатарра бокъонаш а йолаш цун мероприятешта юкъеяхара.

Азе, Африка, Латински Америка кортамукъале яьккхача мехкашца леладу экономически гІулакхаш дІахо дегІааххара перспективех дувцаш парте XXV съезда яьча Отчетни доклада тІа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «ДоттагІал леладе хьаштдарашца из леладара а чІоагІдара а вай деррига лу, хІаьта дерг а да. Колониальни система йохарах хьахиннача дуккха а дукхагІа йолча пачхьалкхенашца вай вІашагІтохар фуд аьлча. из да машари кортамукъален хьаштхилар, агрессеи доалдарен моллатІа яле а формаш гоама хилар, цхьан мехко вокха мехка доалде гІертилга гоама хилар. Овлангара дагардараш цаІаш хилар — из я вай доттагІал дІахо а чІоагІлургхиларен тоалургхиларен йІаьхий а беркате а лард».

Александр ОГНЕВ, экономически Іилмай кандидат, СССР Іилмай Академе дунен экономикаи дунен халкъашта юкъерча гІулакхийн Института Іилман болхло

(АПИ).

Доазол дехьара

НОВОЗЕЛАНДСКИ КАЛЕЙДОСКОП

ПЕССИМИЗМА ЭГГАРА ЛАКХАГIА ЙОЛА ПРОЦЕНТ

Дукха ха йоацаш Нови Зеланде общественни мненега даьча хаттараша хьахьекхачох, мехка экономически хьал талхаргдолаш да аьнна хет 47 процент болча новозеландцашта. «Из Нови Зеланде белгалъяь пессимизма эггара лакхагIа йола процент я», — яздаьд «Окленд стар» яхача газето. Доал деча къаман парте членех 33 процент бараш мара бац толам баргхиларах тешаш. Дукхха профсоюзаш а чуйоагIаш йолча лейбористски парте барех 56 процента хет хIанзара экономически политика а лелаеш мохк халонашта юкъера боалалургбац аьнна, 11 процент мара бац хьал тоадаларга догдоахаш.

●

ЮХА А — «ХЕХКА ГОВРАШ»

«Халхара бухь богIача дакъа лаца хьинари денали долаш бараш лохаш да тхо», — хьахкхайкадаьд «Пресс» яхача крайсчерчски газето. «Мероприяти» вIаштIехьйоаккхаш хиннача Крис Уоткинса из дIайолаялале хьалхагIа доккха хIама ше оалаш санна хьакхайкадаьд: «Довнаш дуврдац аьнна хеташ ва со». Белггала, ерача дийнахьа дIаболабеннача кховзткъе итт парах, цхьанмена а дагакиннадеце а, кIирандийнахьа «юха тIаккхаьчар» ткъаь ийс пар мара бацар.

ХIаьта Веллингтоне яьча цхьаькха марафонах хьахиннараш ераш да. Ди-бийса даьнначул тIехьагIа кохвзткъа парах площадка тIа кхесташ кхо пара мара бацар. Вожаш, цун организатора Рэй Джонса бакъдаьчох, цIенхашта човнаш хиларах яхь ца сацийтача ца боалаш хиннаб: пхьаьнаш озаденна, маьженаш чура лийлха, чIоаггIа лозаяь, човнаш яь. ГIулакх миштад аьлча, марафоне дакъа лоацараштa тIадожадаьд «бамп» яха малхбузехьара керда ультрамодни халхар делга, хIаьта цун «хореографе» дIадех цун партнераша ашара мукъамца шоайла вIашка беттaлулга.

●

ХОЗАЛА КОНКУРС... ЛОЧКЪАЯЬЙ

Хапахетар а доалаш чаяхьялар Оклендера аргIанара хозала конкурс. Котьяьнар чIоаггIа бохам а хинна дIаяьхай эстрадера шийна доагIа совгIат хьаэцарга ца а хьежаш. ХIаьта из вIашагIъеллараша хьекхайкадаьд, шоаш... байхаб аьнна. Моттигерча окружной суде тешо Барри Бэрнса дийцад, хозала конкурсаш вIашагIъеххачо ахчанца наьха санна новкъостал де лаьрхIад, шоай аргIанна, цу конкурсех шоашта боккха пайда бе лаьрхIача цхьайолча фирмаша яхаш. ТIехьагIа гучадаьннaчох, жулико ше дIайийцача ахчанца дукха махинацеш лелаяьй, хIаьта яхь дIайолаялале хьалхагIа, шийга дIакхаьча ахча а ийца, ведда дIаваха.

●

БЕ-БЕ ХАОТТАМ

Къулбехьарча полушаре хIанз Iа да. Нови Зеланде кепатеха араьккхача метеорологически обзорага хьежача Южный яхача гIайрен къилбаседехьара город Бленхейм эггара дукхагIа «малх болашагIаяр» я мехка. Ерригаш а цунна 40 километр мара гаьна ца улла (Кука яхача проливе гIолла) Веллингтон догIаш делхачеи йоачаш йолчеи деной дукхалга диллача эггара хьалхарча моттиге латт. Эггара «тIаьдагIа» хиннай город Инверкаргилл, хIаьта эггара «екъагIа» — лоаллахара город Александра. Климат иштта сел бе-бе хилар фуд аьлча, экваториальни дIайха фои антарктически шийла фои «вIашагIкхеттача» моттиге улл Нови Зеланди.

●

ШЕЛАЛИ НУДИСТАШИ

ДIадаха ахка шийла хилар бахьан долаш геттара кIезиг-беннаб веллингтонски клубера нудистех бола членаш. «МоллагIча кхыча спортивни организаценачул чIоагIагIа тхона Iаьткъай шелал», — лeдкъав президент Джефф Хэтфилд шеи ший коллегаши бокъонца спортсменех а лоархIаш. «Тхоай занятешта къаьстта дIакъайла помещени хьалъяра уйла еш да тхо хIанз»,—йоахар цо дIахо. — Цхьабакъда хьатIайоагIача сезоне городской Iаьдалашкара мукъабакка дага да тхо цхьан общественни пляжах пайда эцара».

С. ЗИМИН,
АПН соб. корр.

Веллингтон.

Марцанерча металл хьокха станокаш еча заводо арахецача продукце 70 процент ВIаши Экономически новкъостал дара Совета членаш йолча паччахьалкхенашка кхухьийт. Царех эггара дукхагIа из продукци ийер Советски Союз я. Немецки станокаш ераша вежарашха йолча мехкий заказаш ханнахьеи дикеи кхоачашду.

СУРТА ТIА: СССР-е дIаяхьийта кийчъяьча оатхааш чура шаьръеча автомато болх мишта бу хьожаш воал Йенс Мос.

АДН — ТАСС сурт.

ХIАРАНЕНА ШИЙ ГОРОД ЕЗАШ ХИЛЧА

КIурз арахецача бакински завода директора декхараш кхоачашдеча Шихалиев Юнус Гасановичаца къамаьл дIадоладеш «болх мишта лел?» аьнна хаттар дир аз.

— Во да тха гIулакхаш, — безаме воацаш жоп делар цо. — Керттера цех дIакъайлай.

Кастта, хетаргахьа, ерригa предприяти а соцаергъя.

Республика халкъа боахама кIезигача лоархIаме йоаца завод дIа миштa къайлай городской Iаьдалашa? Цу хаттара жоп лаха къахьегамхой депутатий городской Совета исполнительни комитете вахар со. Укхаза сога хьахьекхар завод уллача Карадагски районе бахача наха яздаь письмош. Уж леткъар «дийнахьа а бус а предприяте сигале бIехъю» яхаш. Из цIена йоаца производства дуккхача хана денз ловш хиннай технически углерод — иштта оал кIурах — чIоагIа эшаш хилар бахьан долаш Цхьабакъда фо бIехдар цхьанна а тайпара ла йиш йолаш дац. Цудухьа завод дIакъайлар, прогрессивни технологи юкъейоалаяьчул тIехьагIа хьаеллар духьа.

Цу тайпара соцам тIаэцаро хьахьокх Бакупа гонахьара фо цIена хилийтара тIаберзабаь укхаза леррагIа болх белга. ХIанз Азербайджана ерригача мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка чIоагIдаьд керда гIулакх — керттерча инженера Iалам лорадара заместитель. Законодательни порядкагIа укх тайпара соцам баьб: промышлении отходаш цIенъю гIирсаш хьалделга тIехьадусе керда предприятеш болх бе йола ма-йолийтийла, аьнна. Керлача предприятешка «сигле бIех ца яйтара» уйла яь Iаш Баку. Городе я, масала, мехкдаьтта чакхдоаха республике эггара йоккхагIйола завод, газах юхейиса отходаш цига факелашка йоагайора хьалха. Керттерча производства отходех пайда эца йиш хулийташ йола технологи юкъейоалаяьй укхаза. ХIаьта цементни заводе оттаяьй геттара дика электрофильтраш. Цу тайпара гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш промышлении отходаш наьха санна кIезигъеннай. Цхьабакъда,, нийса хургдацар из санна йола оборудовани оттаяро ерригa проблемаш цу сахьате къоастаергъя, аьлча.

Бакински мехкдаьтта промыслаш йола бIаь шу даьннад (хIаьта мехкдаьтта доаккхнага Iалама эггара чIоагIагIа зетохаш дола гIулакх да). Цудухьа шоай дараш тоадаь па Iеш тоаде дезаш да йоахалаш дувлийта гIалаташ, хIаьта цар вай воай тIехьеи еча тайпара вай уйла еш хиннац. Хий къе долча моттиге Баку уллилга теркал дича халонаш кхы а алсамйоал, хIаьта городе ягIача миллионаш йолча гаьнашта, зизашта геттара а дукха хий эш. Бухсоцаш аьлча, паччахьалкхено цу гIулакха хьахецача капиталовложенеех дукха мах дIабода проекташ чакхъяха торо лаш. Цхьабакъда, наха хIаьта а тоаю шоай город, цун улицашка дийхки кIархали яйна ца Iеш бIаргаго йиш я мимозаш а олеандраш а, кипарисаш а, пальмаш а, инжир а, оливкови гаьнаш а.

Альберт КРЫЛОВ,
АПН корреспондент.

Тха консультаци

ПОСОБЕЕХ ЛАЬЦА

КIезига Iалашбаьча дезалий берашта пособеш хьожадара порядка цхьадолча дешаех шоаш кхетабелга газет дешархоша дехаш хиларца дувзаденна цу хаттараштa жоп лулга дийхар оаха Нохч - ГIалгIай облсовпрофа инструкторгара нов. Е. П. АЛЕХНОГАРА.

ХАТТАР: Берашта пособеш хьожадеш хилча маьреи сесагеи дай а ноаной а царца мича хана дIалархIа йиш я?

ЖОП: Маьреи сесагаеи дай а ноаной а берашца дIалоархI цхьан ханна кхо хIама царех доаллаш хулс: цкъа - дале, нагахьа санна къахьегалургдоацаш уж бале, вешта аьлча кхаь группах цхьа группа инвалидность йолаш уж бале е даь 60 шуи наьна 55 шуи даьннадале; шоалагIа - дале, нагахьа санна маьрацеи сесагацеи цхьана бахаш уж бале; кхоалагIа - дале, нагахьа санна пенси ца йийоии законагIа уж лелабе декхарийла волаш кхы сиг вецеи.

Нагахьа моттиг нийсъяла йиш я къахьега ца могаш дола дан нанеи уж кхаба декхарийла болаш кхы нах хилча а дезалца дIалархIа мегаргдолаш. Иштта моттигаш нийслу, нагахьа санна цу тайпарча наьха дезал кIезига Iалашбаь бале(царна массанена а тIайоагIа доход цхьан дезалхочоа лаьрхIача бетта 50 сомал тIех еце) е кхыча нахагара алименташ хьадахарах йола иск судо яьча решенегIа кхоачаш ца е лаьрхIадале. Ишта моттигнийсъелча, пособи дехаш волчо собесе дIачулу, къахьегалуш е кхыча законагIа декхарийла волча кхыча сага дезал меллаби доходаш меллийи хьахьокхаш йола справкаш, е алименташ даха бокъо ца хилара хьакъехьа судо яьча решене копи. Нагахьа санна цу дезала берашта пособи хьожадаьлале, дезала дукхалеи доходийи хьакъехьарча справкашта меттел дIачулу пособи хьожадара хьакъехьа социальни Iалашон организаце е отдела справка.

Маьреи сесагеи кхыбола гаргара нах (даьда, даьнана, даьвеший къонгаш - мехкарий, вежарий, йижарий, кхыбараш) дезалца лоархIаш хилац.

ХАТТАР: МаьрвоI, маьрйоI, сесаго кхычахьа даь (вIашагIкхетале хьалхагIа) бераш дезалца мича хана лоархI?

ЖОП: МаьрвоI, маьрйоI, кхыча даьна, нанас (мари сесаги вIашагIкъаьстта хилча) даь бераш пенси хьожадеча хана дезала юкъе дохийт, нагахьа санна вож да - нана балха болча моттигера е бахача моттигера лаьрхIа социальни Iалашон отделера кхыча даь е наьна дезалца уж бераш дIа а лаьрхIадац, царна пособи а телац аьнна справкеи царна ийдаьча алиментаех йола справкеи яже.

ХАТТАР: Карарча календарни шера балхара дIаваларца дувзаденна соцадаь пенси юха тела доладой, нагахьа санна из юха шера балха вахавале?

ЖОП: КIезига Iалашбаьча дезала берашта пособи календарни шерал тIех йоацача ханна хьожаду. Керда балха вахача моттиге пособи юха тела доладе йиш я, нагахьа санна цу шерре а из балха эттавале. Нагахьа санна юха шера балха эттавале, массазарча правилаш тIа яххача тайпара хьожаду пособи заявлени еннача бетта денз.

ХАТТАР: Укх тайпара моттигаш нисъелча маьра доходаш даькъе лархIа йоагIий, сесаго пособи дийхача шера судага гIолла вIашагIкъаьстад мари сесаги, цул хьалхарча шера массехк бетта судо яьча решенега хьежжа маро берашта алименташ тийнад?

ЖОП: Ишта моттиг нийсъелча, шера дезала хьатIаенача дохода юкъедоагIа хьаийдаьча алиментех бетта юкъера лаьрхIача хьахинна ахча, хIаьта из ахча меллад хара соахка алиментех хьанийна дерригa ахча уж тийниача диззача беттай деношта декъа деза. ДIадахача шера тIера дIаваха мари цун доходаши даькъе лархIац.

СТУДЕНТИЙ ГIИШЛОН ОТРЯД

БОЛХ ДIАБОЛАБАЬБ КАГИРХОША

Грознена юххе улл Ленински района «Родина» яха совхоз. Цун я йоккхий сомий бешамаши баьцадaараш кхеду кхаши. Грозне бахача наьха истола тIа шу хоздеш кIезига кхаьчабац цу боахамера Iажаш, кхораш, гIамгIаш, парсаш, помидораш, кхыдараш. ХIаьта уж хIара шера дукхагIа а хул совхоз ше дегIаахарга хьежжа.

— Укх шера нийс эзари ах эзари тонн соагIа баьцадaараш йиъ эзари ах эзари тонн гаргга сомаши паччахьалкхенга йохка задани я тха, — аьлар совхоза директора, Советски Союза Турпала Петр Максимовин Крутова. Бакъда, уж цифраш дикка тIехъяргъя, хIана аьлча парте XXV съезда исторически решенеша дог гIоздаьккхача тха болхлоша иттлагIча пятилетка хьалхарча шера доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, тIагIертта къахьег. Цудухьа укх шера къаьстта дика хьийкхаб тха сомаш а баьцадaараш а.

Уж чуэцача доккха новкъостал дергда тхона вежарашха йолча Латвe бахкийтача кагирхоша.

Из къамаьл хинна массехк минут яьлча Латвера баькха студенташ чуболча лагера коа наIарашка хьакхаьчар цу студентай гIишлон отряда командир Панфилов Борис Арсентьевичи керттера инженер Юдкин Виктор Александровичи тIаболa машин. Уж шаккхе а вузашкя хьехаш бола преподавателаш ба.

— Верригa 900 саг венав тхо Латвера шуцига, — аьлар В. А. Юдкина. — Царех 90 процент нах латышаш ба. Тхо эггара хьалха нийседенад Нохч-ГIалгIайчене. Шун республика боахамашта дергдолча новкъосталал совгIа, оаха Нохч-ГIалгIайчен къахьегамца тхоай дег чу лаьтта цIена доттагIал а денад. ГIалат а довлaнзар. Из гучадаьлар тхона Грозне хьа ма-кхаьччинге я. Бийсан итт сахьат даьнна ха йоллаше а, машинаькъа вокзале тхона накъабаьхкабар грозненцаш, тух-маькх а яхьаш, шоай оркестраца. Ца гуш дукха ха яьккха вIашагIкхета вежарийн йижарийн санна, бокхача безамца вIашагIкхетар хилар тха.

Тха беррига кагирхой чIоагIа раьза ба шоаш укхаза бахкара, шоаш бицлургбоацаш, баркал аргдолаш гIулакх де дог-уйла йолаш а ба. Тха студенташа керттерча даькъе балхаш дергда кхашкен бешамашкеи. Тха кагирхой Грозненски района «Староатагинский», Сунженски района «Ассинский» совхозашка, кхычахьа а ба. ХIаьта укх совхозе 350 саг ва тха. ХIанз укх боахаме тха кагирхоша къахьег нарсаши юкъ-юкъе кхаьча помидораши чуэцаш. Цхьа кIеззига нах хургба гIишлош еча болх беш.

Къахьегарал совгIа, тха кагирхоша кхашкен фермашкен болх беча наха концерташ увттадергда, царна дувцаргда тхоай республиках, къахьегамхой вахарах дола хIамаш.

ХIаьта укхаза оаха йоаккхача хана революционни событеш хиннача а исторически моттигашка, хьожаргда, лоаман районашка экскурсеш ергья. Ловцца аьлча Нохч-ГIалгIайчен цун нахи бовза хьожаргда.

Цу дерриганеша а чIоагIдергда вежарашха йолча шин республикана юкъера доттагIал.

Ю. ЮСУПОВ.

Холмск яхача Сахалинерча гордера дуккха а школьникаш «Водник» яхача ДСО (ший лоIамера спортивни общество) парусни спорта Iомалуш ба.

СУРТА ТIА: Холмскера къона яхтсменаш Iомалуш ба.

О. Галушко сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВХОЗА ГIО ДЕРГДА

Укх тIеххьарча хана хIара шера тха станице болх бе ух республика дешара дукхача заведенешкара, кхыча областашкареи краяшкареи кагирхой отрядаш.

«Орленок» яха комсомольско - кагирхой къахьегама лагерь улл Сунженски района «Ассинский» совохзе, Мосва—Баку яхача трассапа юххе.

Хьалхарча смене лагера фусамдай бар Грознера № 21, № 22 йолча школай дешархой. ХIанз баьхкараша санна цар а дика болх бора бешамашкеи баьцадаарий кхашкеи.

Кхы а безамегIа да йоаккхаргья хIанз баьхкараша. Совхоза кхашкен бешамашкен къахьегарал совгIа, уж хьожаргба лоаман районашкарча хозача моттигашка. Мел нийсбеннача моттиге беза хьаьший лерхIаш тIаэцаргба уж.

М. АДУЕВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

БЕЛОРУССКИ ССР. С. Потемкинай бе йоаллар портативни дIа - хьа кхухьа, экрана боарам диагоналагIа 8 сантиметр, 1 килограмм дозал дола «Электроника — 601» яха микротелевизор я. Из хьаьяьй «Монолит» яхача витебски производственно - технически объединене специалисташа. Телевизор кийчъяьй интегральни схема тIа, хIаьта Iаьржа-кIай бос бола передачаш 12 каналагIа лувцаргйолаш а я из. Аппарато болх бу сетахкхыйолча постоянни тока искхыйолча пастоянни тока источникаца а. Цо торо хулийт телевизор дIа - хьа водаш автомобила чу а лелае.

А. ЦЕРЛЮКЕВИЧА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКА САЛОI ЙЪАХЬЕГАМХОША

КIиргIа доагIача шоаш болх беш боацача шин дийнахьа Старопромысловски районера дукхха нах хилар Каспийски форда тIа салаIа баха. ХIаьта цхьабараша салеIар Червленная станицана юххерча, Тийрка йисте уллача «Грознефта» объединене базе.

Хозача улл Сержен-Юрт. Цига баха салеIар цхьаболча мехкдаьттахоша.

«Электроприбора» заводера Каспийски форда тIа салаIа ваха хиина бIаь саг кьонача городий Аргуна, Гудермеса, Дагестана столица Махачкала — исторически моттигашка хьожаш хилар.

СалаIа бахараштa еннаяр хоза автобусаш, хIаьта салоIаш хиннача моттигашка гата чаьтараш техадар. Спортивни ловзараш дир, лийчар, ахканарча маьлхе боагаш хилар салаIа бахараш.

А. ТИЩЕНКО.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13-июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуьйранара гимнастика. 9.30 — «Прикинделa фаьлгаш» мультфильм. 10.00 — Дукха сереш дола художественни фильм «БIаьсти цIаьхха вурийттаза хиинар», 8-гIа сери. 11.05 — БТ. «Хила тарлуш дар — тамашийна дар». 14.15 — Документальни фильмай программа «Хьа къахьегам, хьа лакхал». 15.20 — Советски законадательства керттерадараш. «Коммунистически гIишло хьалъеча советски социалистически закона лоаца дакъа». 15.40 — БТ. Объектив 16.10 — БТ. Фильм — берашта. Художественни фильм «Дошо Iажаш». 17.25 — БТ. «Орленок» телестуде юнкораш Советски Союза Турпалца адмиралаца Щедринца вIашагIкхетар. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «ХIара сурта тIа — малх». 18.30 — БТ. Музыкальни абонемент «Иллеш доах Калинина Галинас». 19.00 — БТ. «Ангола, къовсам дIахо бодаш ба» телевизионни документальни фильма премьера. 19.30 — БТ. Футбол СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Тбилиси). Передача «Динамо» Центральни стадионера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — Дукхача серех дола телевизионни художественни фильм «БIаьсти вурийттаза цIаьхха хиинар», 9-гIа сери. Из чакхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Документальни фильм. «ТIема байракхаш». 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — Дунен халкъашта юкъерча гIулакхий обзорени (гIалгIай меттала). 19.05 — Киножурнал. 19.15 — «Юрта вахар» (нохчий меттала). 19.45 — «Шоана, бераш». 20.05 — Яхье юал юртий Советаш. «Ялат чуэцачара депутатски посташ». 20.25 — Лоацаметражни фильм. 20.35 — «Ялат кхяй тIара элеваторга кхаьчалца». Репортаж. 20.55 — Хоамаш, реклама.

14 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Къонабарий творчество». 10.00 — Дукха сереш йола телевизионни художественни фильм «БIаьсти цIаьхха вурийттаза хиинар», 9 сери. 11.20 — Телевизионни документальни фильм. 14.20 — Телевизионни документальни фильм. «Ювелирий мехка». 14.50 — БТ. «Тха беш». 15.20 — «П. Неруда творчество». 16.05 — Берашта. Художественни фильм «Довраца хьовзамаш». 17.15 — БТ. «ЦаI массенена а хьалхара, массана а цхьаннена хьалхара» Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Тхо ловзаш а иллеш доахаш а да». 18.30 — Котала полевая почта. Передача дIахьу Советски Союза Турпала писателa В. В. Карпова. 19.00 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 19.15 — «1976-ча шерара ялат чуэц». Социалистически яхьа дневник. 19.50 — Телевизионни документальни фильм «Медалар — доттагIийл мостагIийи». 20.30 — БТ. «Илли-76. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Дукха сереш йола телевизионни художественни фильм «БIаьсти цIаьхха вурийттаза хиинар», 10-гIа сери. 22.40 — БТ. Карельски телевидени радиои симфонически оркестра концерт. Петрозаводскера передача. Из чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Документальни фильм. «Из массаз а сaготдар да». 18.36 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — Фильм. 19.00 — ТIахьожаме — тароназ. «Довкъар Iалашдарга хьожаш да. Рейд. 19.15 — Киножурнал. 19.25 — «Социалистически яхье хьалхалаттараштa хетаю». Концерт (нохчий меттала) 20.05 — «Шоана, бераш» 20.25 — «Литературни вIашагIкхетараш» (нохчий меттала).

РАДИО

13-июль

6.30 — «Ялат эсхьа ма дайта». Урус-Мартановски района кхашка гIолла из рейд (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 7.32 — Хоамаш. 8.25 — Инструментальни ашарий концерт (гIалгIай меттала). 8.45 — Халкъа тIахьожам болх беш ба (нохчий меттала). 9.15 — Нохч-гIалгIайчен спортивни вахар (эрсий меттала). 9.30 — Радиовыпуск «Къона заманхо» (гIалгIай меттала). 16.00 — Балха Ленински стиль — коммунистически гIишло хьалъеча лоархIаме хIама да», Профессора Радионова беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — Кердача сезонага кийчо еш да тхо. Нохч-гIалгIай шекар деча заводера передача (нохчий меттала). 16.30 — Халкъа ашараш (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

14 июль

7.20 — Республикански газетий обзор. 7.32 — Хоамаш. 8.25 — Эффективность лакхаяккхар — социалистически экономика дегIайоаладера керттера дар да (эрсий меттала). 9.15 — Яхь, из дIаяхьар (гIалгIай меттала). 9.30 — Радиоклуб «Новатор» (гIалгIай меттала). 16.00 — Агитбригада кхай тIарча стане (гIалгIай меттала). 16.15 — Лоаман юрта кердадар. А. Шейхиева радиодувцар (нохчий меттала). 16.30 — Ашараш (эрсий меттала). 16.45 — Юрта вахар. «Ермоловский» совхоза доакъар Iалашдераш болча (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ШИ БIАЬ ШУ — ШИ БIАЬ ТIОМ

ХIанзара хIамаш дикагIа кхетадара пайдана да дIаяхача ханага хьажар. Из бакъдар ши-шегIа лег чу досс хьоца дукха ха йоацаш арадаьнна Белащенко Тома книжка дешача хана (Т. К. Белащенко. «США: 200 шу — 200 тIом». Москва. Воениздат, 1976 ш.). Американски герзашцарча низаша шоаш хьахиннача дийнахьа денз тахaнaлца хьабена исторически никъ хьахьокхаш йола публицистически очерк моргда из.

ВIашагIкхийттача Штатий 200 шу дуза юбилей хьатIакхоачаш арахийцад книжка. Из белгалйоаккхаргъя дерригача капиталистически дунено ечэх ах гаргга продукци хьаеча, чIоаггIа дегIаеннача державо. Из индустриальни низ — мугIареча американций къахьегамах даьнна беркат. IилмахоI, инженерий, болхлой, фермерий хьаькъалах хьахиннар. Цхьабакъда вламлеиа Авраам Линкольна, Томас Эдисона, Теодор Драйзера, Джон Рида Америка яйза Iаш. ДIадахача ши бIаь шера 50 хIана бац аьнна болча мехкарча халкъашта — Европе, Азе, Африке, Къилбаседени Къилбехьен Америке — шоай опытах лайна йовзаш я юкъегIерта американски политика.

«Кортамукъален декларации» кхелларех цхьанне — Томас Джефферсона — цхьап хана хьакхайкадаьд: «Нагахьа санна моллагIча кхычуI кIоаргагIа американций сакхетам чу южаянза яргйоацаш йола принцип йолаш яле, тIаккха из гIаьрахоща юкъа вай цхьаккха хIама хила ца дезаш хиларах латт». Цу дешай кхоачаш хила кхел хиппаяц. Ши бIаь шера ВIашагIкхийттача Штаташка беркате кхаш хьадаьй йоккхий городаш хьалъяьп ца Iеш, мехка территори наьха лаьттай чотах шозза хIана яьяц аьнна йоккха а яьй! Цу шерашка американски империализмо ши бIаь совгIа тIом а хьоабайтаб, колониальни поход а яйтай.

США герзашцара низаш хьалдаьд Америка кортамукъале бахьан долаш лоаттабеча къовсама цIера юкъе. Цхьабакъда, цу нийсхон тIема юкъе хьахинна уж, революционни эскар долчара сихха дIа а даьнна, массазара буржуазни бIу а хинна дIаэттад. Кхыметтел официальни американски историографи а мукIарал ца дича ялаш алхха XIX бIаьшерен чухь США герзашцара низаш наьха мехкаш дIалувнар духьа баьча 120 гаргга тIем тIа дакъа лаьца хилара, 8600 совгIа тIема походи герза низаршa операции яь хилара.

Герз кара а ийца шоазткъе иттазачул кIезигагIа боацаш кхыча мехкашта бIу чухьаьлха моттиг дIаязъяьй американски империализма счета тIа бIаьшере йолаеннача юххье денз дунен шоллагIа тIом болабаллал а йолча юкъагIа. Деш дола къамаьл Мексикаца, Колумбеца, Гаитаца духьаларча акцей хьакъехьа, Доминикански Республике, Кубе, Гватемале, Никарагуа, кхыча мехкашка къамий-кортамукъалеп болим тоIабара хьакъехьа да.

Из список дикка йIаьхъяьй дунен шоллагIа тIом хиннaчул тIехьагIа. США оборона министерства «Командерс дайджест» яхача официальни бюллетено 1972 шера феврале кепатеха йраьхьача даннешка хьежача 17 тIем тIа дакъа лоацаш хиннад американски герзашцара низаш, «кхычахьа» гIолла дакъа лаьцад цар герз кара а ийца 19-зза вIашка лов деча.

Царна юкъе Вьетнаме хиина тIом ше баржаргеи гаьна баларгеи диллача эггара бокхагIа а США истори хьадолаелча денз эггара дукхагIа цIий Iолахийтарех цаI а бэр. Из яр Индокитаеи цунна гонахьарча моттигашкеи къамий-кортамукъалеп болам тоIабе лаьрхIача держава интервенци.

Эскалаци йолаьча юххье денз, шоашта дукъала латтараш бохабе цагахьа, американцаша цIера форд тIамохкабир Вьетнама. Бокъонца Iошаьрйора мехка бIарча районаш, йоагайора бIарг малхоачча латта хьунаш, йохайора нах баха моттигаш. Къаьстта шера юкъейоахар напалми кIай фосфори санна йола средстваш. ТIема концепцени операцеш чакхъяхара методаши миштa хул хьожаш, герзийн тIема кхоачамен бе-бе тайпаш тохкаш йола йоккха тIема полигон яьяр США-с вьетнамски лаьттах.

Укх тайпара язду американски историк а публицист а волча Т. Коффина: «Воашта мел эшаш йола хIама низагIа хьайоаккхар вай, цу хана воаш цкъаза бoрд-бордагIа сипош кIалхардоаха дуIаш дийшадале а. Индейцаш шоай лаьттап тIара лелхабир вай, вай салташа мексиканцаш боха а баь, Калифорни хьаьккхар, цул тIехьагIа къизача граждански тIем тIа тIом бир вай, Кубен Филиппинеи лийтар, вай воай «революци» вIашагIъеллар Гавайе, канонеркаши форда гIашлойи лоаттабир Китае, хьадага а лаьца пайда ийцар цу унзарча герзах — атомни бомбах».

Вьетнамски авантюра юкъагIйисаро дог тешадеш хьахьекхар, вай хана кхыметтел эггара низ болашагIа йолча империалистически держава а фуннагIа де низ кхоачаргболаш ца хилар. Нагахьа санна, алхха герза низахи шантажахи ког гIортолга а еш, цо эйпеи тIехьале йоацеи политика чакхйоахаш хилча. Цхьабакъда из кхетадаьдац е кхетадеи лац США тIема-промышленни комплексана доал дераштa. Укх тIеххьарча хана дIахо а кийчдеш хиинад укхаза стратегически герзий кердагIа дола тайпаш. Дунен халкъашта юкъера хьали СССР-ац США-нея юкъера гIулакхаши тоаденна доллашехьа а. Пентагоно доазол дехьарча ший тIема базий сеть кIезиг ца ярал совгIа, керда ераш хьалъяра ахча а тийнад. ХIанз доазол дехьа 330 йоккха тIема базеи ши эзар совгIа кхыйола объекташи я ВIашагIкхийттача Штатий. Цу сетах ког гIортола а еш, Пентагоно кхыча паччахьалкхений территоре тIа лелаву 500 эзар совгIа саг. Хьалхаза Тайжача океана малхбузехьарча даькъа тIа, Средиземни форда тIа, Индийски океана тIа Персидски заливе, Дунен океана кхыча районашка латт США тIема-форда флота соединенеш. Европейски, азиатски, кхыча мехкий сигаленашка гIолла «хохкаш» лел американски тIема-фегарча низий тIема самолеташ.

Вьетнамски тIом чакхбаьначул тIехьагIа тIа-тIа йоккхагIа хулаш хьелаьй США тIема бюджет. 1973—74 финансови шера 73,7 миллиард доллар яр из, 1974—75 — 82,6, 1975—76 — 90,5, 1976—77 — 113 миллиард доллар хIана яцар аьнна.

Гуччахьа уж факташ а йолаш бакъ ца дича даргдац укх тайпара яздаьча цIн хезача американски политически деятеля У. Фулбрайта хетар: «Вай хьаьйн ше кхоачашдеш дола керттера гIулакх, низаш делга а долаш йола общество. Вай пачхьалкхечка тIалатта эггара бокххагIа бола кхерам цхьаккха тайпа драхьара низ а боацаш, вай чухьара милитаризм я».

Никита ПОНОМАРЕВ.
(АПН).

ХАОТТАМ

Тахан вайнга хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка кIезиг-дукха догIа а делхаш, из дикъувкъаш хила а мег. Малхбузехьара секунда 3—7 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура республике гIолла 23—28, Грозне 25—27 градус йовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догIа а делхаш (из дикъувкъаш делхача хана тоъал мух а хьекхаш), бе-беча оагIорахьара лаьгIо мух а хьекхаш фегара температура бийсашка 12—17 деношка 23—28 градус йовхал а йолаш ха латта мег.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-51-30, корректорско — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92.

Заказ № 5065.